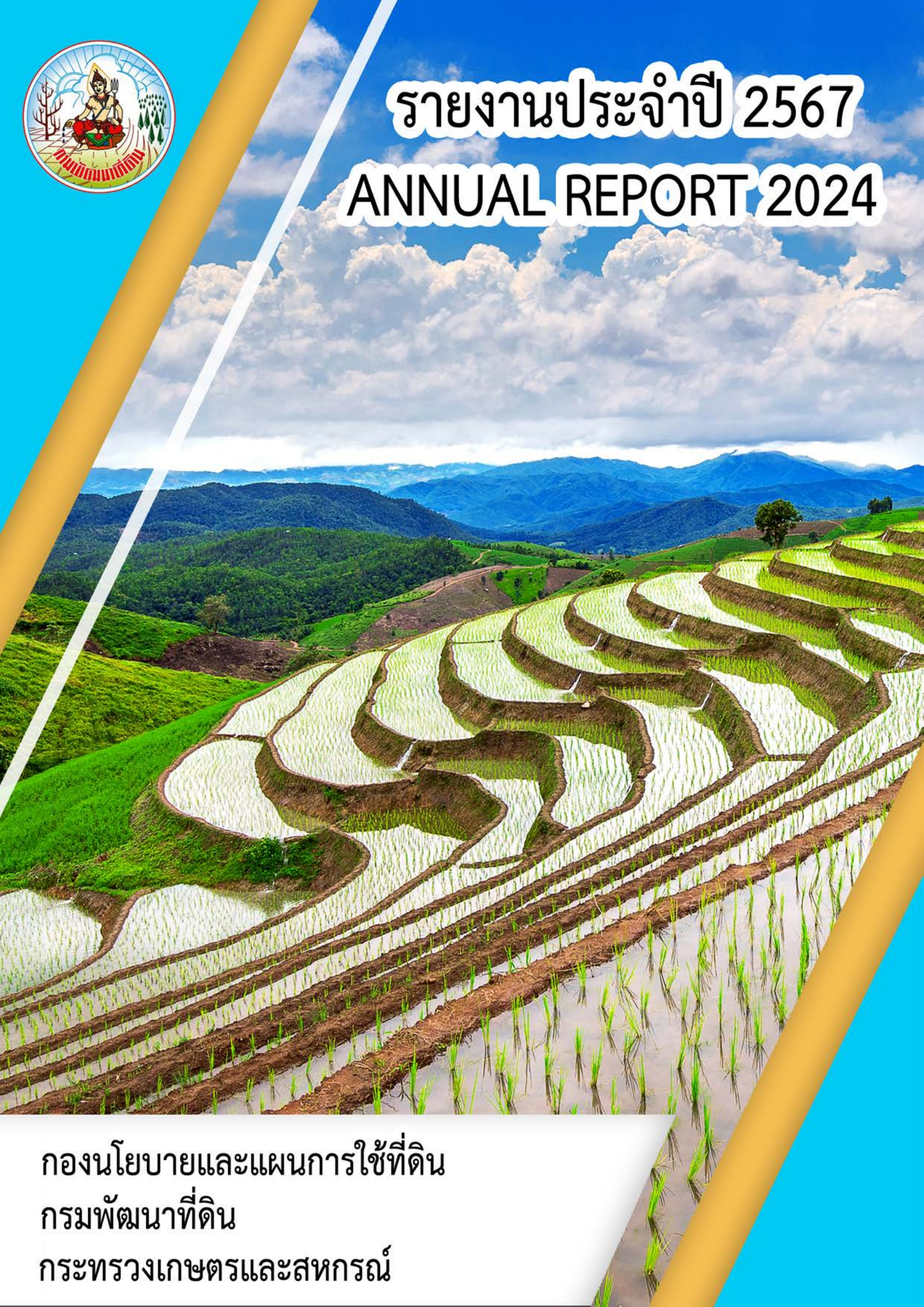




รายงานประจำปี 2567 ANNUAL REPORT 2024



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



รายงานประจำปี 2567

Annual Report 2024

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3

สารจากผู้อำนวยการ

5

คณะผู้บริหาร

7

อัตรากำลัง

11

ประวัติ

21

ผลการดำเนินงานปี 2567

85

ผลงานวิจัยปี 2567

91

กิจกรรมปี 2567

“องค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” วิสัยทัศน์กรมพัฒนาที่ดิน ใช้ในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้องค์กรไปสู่เป้าหมาย

สำหรับปีงบประมาณ 2567 กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนให้องค์กรไปสู่เป้าหมายภายใต้โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) การจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล การกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ การวางแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) การวางแผนการใช้ที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร การกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินทำกินและวางแผนการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง พื้นที่ขยายผลโครงการหลวง พื้นที่ คทช. การสำรวจและปรับปรุงข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน การจัดทำฐานข้อมูลและวางแผนพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตรทั้งภัยแล้ง น้ำท่วม และดินถล่ม รวมถึงโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น โครงการ Asian Soil Partnership (ASP) โครงการความร่วมมือระหว่างกรมพัฒนาที่ดินและสถาบัน IRD เป็นต้น

ผลสำเร็จการดำเนินงานที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจในการดำเนินงานของทุกภาคส่วนและขอชื่นชมในความทุ่มเทของข้าราชการและเจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ที่เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงานตามภารกิจเสมอมา



นายชาคริต อินณะระ

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน



1	ดร. สมาน พานิชย์พงษ์	2527-2530
2	นายอาวุธ พิมพ์พันธุ์	2530-2532
3	นายมนู โอมะคุปต์	2532-2537
4	นายโสภณ ชมชาญ	2537-2539
5	นายชุมพล วรรณะสาร	2540-2544
6	นายบัณฑิต ตันศิริ	2544-2546
7	นายสหัส นิลพันธุ์	2546-2546
8	นายชุมพล ลีลิตธรรม	2546-2550
9	นายศิริพงษ์ อินทรมงคล	2551-2554
10	นายศรจิตร ศรีณรงค์	2554-2558
11	นายสมศักดิ์ สุขจันทร์	2558-2565
12	นายเชษฐารุจ จันทร์แปลง	2565-2567
13	นายชาคริต อินนะระ	2567-ปัจจุบัน



นายชาคริต อินนระ
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน



นายันทพล หนองหารพิทักษ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน

นายทศน์ศว์ รัตนแก้ว
รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการสำรวจการใช้ที่ดินด้วยเทคโนโลยีระยะไกล



นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย
รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดิน





นายพิสิษฐ์ พานิช
รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป



นางสาวอมรรัตน์ สระเพชร
ผอ.กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน



นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย
ผอ.กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร



นางสาวกรณิศา สฤกษ์ศิริ
ผอ.กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน



นางสาวพิมพ์พร พรพรหมินทร์
ผอ.กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ



นางสาวพิมพ์ลัย นวลละออง
ผอ.กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

มีกรอบอัตรากำลังจำนวน 105 อัตรา ประกอบด้วย ข้าราชการลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ

ผู้อำนวยการระดับสูง

ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน	1 อัตรา
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสำรวจการใช้ที่ดินด้วยเทคโนโลยีระยะไกล	1 อัตรา
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดิน	1 อัตรา



(ข้อมูล ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2567)

ระดับข้าราชการ



ฝ่ายบริหารทั่วไป

อาวุโส	1 อัตรา (ว่าง)
ปฏิบัติงาน	2 อัตรา (ว่าง 1 อัตรา)



กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน

ชำนาญการพิเศษ	7 อัตรา
ชำนาญการ	6 อัตรา
ปฏิบัติการ	3 อัตรา



กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร

ชำนาญการพิเศษ	5 อัตรา
ชำนาญการ	1 อัตรา
ปฏิบัติการ	1 อัตรา



กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน

ชำนาญการพิเศษ	13 อัตรา (ว่าง 1 อัตรา)
ปฏิบัติการ	3 อัตรา (ว่าง 1 อัตรา)



กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

ชำนาญการพิเศษ	3 อัตรา
ชำนาญการ	4 อัตรา
ปฏิบัติการ	1 อัตรา



กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

ชำนาญการพิเศษ	3 อัตรา
ชำนาญการ	1 อัตรา
ปฏิบัติการ	4 อัตรา

ฝ่ายบริหารทั่วไป
14 คน

ข้าราชการ 1
ลูกจ้างประจำ 1
พนักงานราชการ 3
จ้างเหมาเอกชน 9

กลุ่มวิเคราะห์สภาพ
การใช้ที่ดิน
36 คน

ข้าราชการ 16
พนักงานราชการ 7
จ้างเหมาเอกชน 13

กลุ่มเศรษฐกิจที่ดิน
ทางการเกษตร
15 คน

ข้าราชการ 7
ลูกจ้างประจำ 1
พนักงานราชการ 3
จ้างเหมาเอกชน 4

กลุ่มนโยบาย
และวางแผน
การใช้ที่ดิน
34 คน

ข้าราชการ 14
พนักงานราชการ 10
จ้างเหมาเอกชน 10

กลุ่มวางแผนบริหาร
จัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
21 คน

ข้าราชการ 8
พนักงานราชการ 7
จ้างเหมาเอกชน 6

กลุ่มวางแผนการจัดการ
ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย
ทางการเกษตร
22 คน

ข้าราชการ 8
พนักงานราชการ 11
จ้างเหมาเอกชน 3

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ปัจจุบันมีข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ จำนวน 100 คน และจ้างเหมาเอกชนจำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน



กรมพัฒนาที่ดิน ได้รับการสถาปนาเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2506 สังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ แบ่งส่วนงานออกเป็น 5 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองจำแนกที่ดิน กองบริหารที่ดิน กองนโยบายที่ดิน และกองปฏิบัติการสนามโดย “กองจำแนกที่ดิน” ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินอย่างกว้าง (Broad Land Use Classification) เพื่อทำแผนที่แสดงประเภทที่ดินทั่วประเทศ ซึ่งไม่ได้แสดงเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่เพาะปลูกเท่านั้น แต่แสดงถึงลักษณะของดินและที่ดินแต่ละประเภทโดยละเอียดด้วย การดำเนินการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการสำรวจสภาพและลักษณะของที่ดินว่ามีความอุดมสมบูรณ์ หรือมีข้อบกพร่องประการใด แล้วทำการจำแนกประเภทให้เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่ เพื่อมุ่งหวังที่จะป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และเพื่อให้การใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพ และเพื่อยุ่อาศัยเป็นไปอย่างเหมาะสม ซึ่งต่อมา กรมพัฒนาที่ดิน มีการปรับปรุงแก้ไขการแบ่งส่วนราชการ และหน้าที่ ความรับผิดชอบของหน่วยงานใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายได้รวดเร็วและเกิดประโยชน์มากที่สุด โดยกองจำแนกที่ดิน ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการกิจเพิ่มขึ้น ดังนี้งานจำแนกประเภทที่ดินอย่างกว้างงานจำแนกสมรรถนะที่ดินงานสำรวจสำมะโนที่ดิน (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นงานสำรวจทำแผนที่ถือครองที่ดิน) และงานจัดตั้งสถานศึกษาพัฒนาที่ดิน (ภายหลังยุบเลิกไปเมื่อผลิตรายงานที่ได้ครบตามเป้าหมายแล้ว)

ในปี พ.ศ. 2515 ได้ยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และได้มีการแบ่งส่วนราชการใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในเวลานั้นโดยประกาศคณะปฏิวัติให้โอนกรมพัฒนาที่ดินมาสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งตรงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) ในครั้งนั้นได้มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของ “กองจำแนกที่ดิน” (Land Classification Division) เป็นการแน่นอน โดยมีภารกิจ และหน้าที่ คือ ทำการจำแนกสมรรถนะที่ดิน (Land Capability Classification) และวินิจฉัยคุณภาพของดิน (Soil Interpretation) ตลอดจนสำรวจสภาพการใช้และลักษณะการถือครองที่ดิน จำแนกประเภทที่ดิน เพื่อควบคุม และวางแผนการใช้ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายของประเทศ และได้สัดส่วนสัมพันธ์กับจำนวนประชากรทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

สำหรับงานสำรวจสภาพการใช้ที่ดิน ได้เข้าร่วม “โครงการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียมในประเทศไทย” โดยมติคณะรัฐมนตรีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการประสานงานการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียมและหอบปฏิบัติการลอยฟ้า จึงมีการนำข้อมูลจากดาวเทียม LANDSAT จากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นภาพถ่ายชนิดขาว-ดำ มาตราส่วน 1: 250,000 และ 1: 500,000 มาใช้ในการแปลการใช้ที่ดินในประเทศไทย โดยใช้ระบบการจำแนกการใช้ที่ดินที่พัฒนามาจากระบบการจำแนกการใช้ที่ดินของกระทรวงเกษตรประเทศสหรัฐอเมริกา (Land Use Classification System for Use with Remote sensor Data) เป็นต้นแบบในการจำแนกสภาพการใช้ที่ดินของประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการของกรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2526 โดยได้ตั้งกองวางแผนการใช้ที่ดินมีหน้าที่ในการสำรวจสภาพการใช้ที่ดิน เศรษฐกิจที่ดิน และวางแผนการใช้ที่ดิน

ในปี พ.ศ. 2544 กรมพัฒนาที่ดินได้นำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมการจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาจัดเก็บข้อมูล ซึ่งกองวางแผนการใช้ที่ดินได้นำมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยทำการสำรวจประเภทการใช้ที่ดินใหม่ทั่วประเทศ มาตราส่วน 1: 50,000 เพื่อใช้ในการติดตามสภาพการใช้ที่ดิน และเพื่อการประเมินกำลังการผลิตของพืชที่สำคัญ

ดำเนินการจัดทำแผนที่และกำหนดเขตการใช้ที่ดิน 20 กลุ่มน้ำสาขา ในจังหวัดพะเยา เชียงราย เชียงใหม่ เลย หนองคาย อุดรธานี และนครพนม เพื่อกำหนดพื้นที่การใช้ที่ดิน ตามคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการกำหนดพื้นที่ด้านเกษตรกรรม พร้อมทั้งมาตรการการจัดการด้านการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบและเหมาะสม นอกจากนี้ได้กำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ 4 ชนิดพืช คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กาแฟ ทูเรียน และลำไย

ติดตามสภาพการใช้ที่ดิน เป็นการติดตามสถานการณ์การใช้ที่ดิน 3 ชนิดพืช คือ ข้าวโพด กาแฟ และสับปะรด โดยการพัฒนาข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน เพื่อติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการปลูกพืช เพื่อประเมินผลผลิตในเบื้องต้น สำหรับการนำข้อมูลไปใช้สำหรับวางแผนการตลาดของรัฐบาลต่อไป

ในปี พ.ศ. 2545 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ออกเป็น 13 สำนักงาน 5 กอง 3 สำนัก และ 1 ศูนย์ โดยยกฐานะกองวางแผนการใช้ที่ดิน และกองสำรวจดิน ขึ้นเป็น สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิจัย สำรวจ จำแนกดิน ทำแผนที่ดิน สมบัติและคุณภาพของดิน ที่มีผลต่อการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร วิจัยวิจัยความเหมาะสมของดิน คุณภาพของดิน จัดทำระบบข้อมูลดิน ติดตามสถานการณ์สภาพการใช้ที่ดิน วิเคราะห์ผลกระทบด้านต่าง ๆ การวางแผนการใช้ที่ดิน ตามมาตรฐานที่กำหนด และกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

ดำเนินงานภายใต้การจัดการทรัพยากรดิน โดยจัดทำแผนและเขตการใช้ที่ดินระดับจังหวัดทั้งประเทศ และจัดทำแผนและเขตการใช้ที่ดิน เป้าหมาย 20 กลุ่มน้ำ รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ทันสมัย และเรียกใช้ได้รวดเร็วมีความถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2546 ดำเนินงานวางแผนและกำหนดเขตการใช้ที่ดิน 20 กลุ่มน้ำ เพื่อกำหนดพื้นที่การใช้ที่ดินตามคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการกำหนดพื้นที่ด้านเกษตรกรรม พร้อมทั้งมาตรการจัดการด้านการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบและเหมาะสม

จัดทำประเมินผลผลิตพืช 6 ชนิด ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มังคุด และทุเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนด้านการผลิต การตลาด และการส่งออก ตามนโยบายรัฐบาล

ในปี พ.ศ. 2547 จัดทำเขตการใช้ที่ดิน 12 ชนิดพืช โดยจัดทำเป็นรายพันธุ์เพื่อกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ คือ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง สับปะรด อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุเรียน มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง กาแฟ และลำไย จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ดำเนินงานประเมินผลผลิตพืช 12 ชนิดพืช โดยการสำรวจสภาพการใช้ที่ดิน การใช้เทคนิคการสำรวจระยะไกล (Remote Sensing) และระบบภูมิสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) ดำเนินการติดตามสถานการณ์การใช้ที่ดิน เพื่อประเมินผลผลิตพืชเศรษฐกิจเป็นรายตำบลทั่วประเทศ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผนการตลาดของรัฐบาลต่อไป

ในปี พ.ศ. 2548 จัดทำเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืช 12 ชนิดพืช เพื่อให้ทราบถึงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ของพืชชนิดต่าง ๆ เพื่อการแข่งขันและเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เป็นฐานในการวางแผนสนับสนุนการปลูกพืชในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมระหว่างดินกับพืชในทางกายภาพ ทำให้ทราบถึงแหล่งปลูก วิธีการจัดการผลผลิต ต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อให้เกิดการผลิตที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาด

สำรวจสภาพการใช้ที่ดินและประเมินผลผลิตพืช โดยจัดทำข้อมูลสภาพการใช้ที่ดิน และสำรวจพืชเศรษฐกิจประเมินผลผลิตพืช 12 ชนิดพืช และติดตามตรวจสอบผลการประเมินผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และมีปัญหาด้านการตลาด ซึ่งรวมถึงงานด้านการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินในการถือครองนั้น

ในปี พ.ศ. 2549 ดำเนินงานสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินด้วยภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรีสมมาตรส่วน 1: 25,000

ดำเนินงานกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล 1,000 ตำบล มาตราส่วน 1:25,000 เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้ที่ดิน

ในปี พ.ศ. 2550 ดำเนินงานกำหนดเขตการใช้ที่ดินจำนวน 1,000 ตำบล และสำรวจสภาพการใช้ที่ดิน
มาตราส่วน 1: 25,000 เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้มีส่วนร่วมในการใช้ที่ดิน

ดำเนินงานสำรวจจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำ และสนับสนุนช่วยเหลือด้านพัฒนาที่ดินให้กับประเทศเพื่อนบ้าน

ในปี พ.ศ. 2551 ดำเนินงานกำหนดเขตการใช้ที่ดินจำนวน 1,000 ตำบล และสำรวจสภาพการใช้ที่ดิน
มาตราส่วน 1: 25,000 เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้มีส่วนร่วมในการใช้ที่ดิน

ดำเนินงานสำรวจจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำ และสนับสนุนช่วยเหลือด้านพัฒนาที่ดินให้กับประเทศ

ในปี พ.ศ. 2552 กำหนดเขตการใช้ที่ดิน จัดทำเขตการใช้ที่ดินตามความเหมาะสมของดินกับการปลูก
พืชเศรษฐกิจ 5 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และยางพารา วางแผนการใช้ที่ดินระดับลุ่มน้ำสาขา
มาตราส่วน 1: 25,000 จำนวน 45 ลุ่มน้ำสาขา และจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล 500 ตำบล เพื่อเป็นแนวทางให้กับ
ผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้ที่ดิน และทำการสำรวจสภาพการใช้ที่ดิน และสนับสนุนช่วยเหลือด้านพัฒนาที่ดินให้กับประเทศ
เพื่อนบ้าน (กัมพูชา - พม่า - ลาว)

ในปี พ.ศ. 2553 จัดทำเขตการใช้ที่ดินตามความเหมาะสมของดินกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ 5 ชนิดพืช
ได้แก่ ข้าวนาปรัง กาแฟ ทุเรียน ลำไย และยางพารา

การจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล 500 ตำบล และการวางแผนการใช้ที่ดินระดับลุ่มน้ำสาขา 45 ลุ่มน้ำสาขา

ในปี พ.ศ. 2557 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน
โดยแบ่งสำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน ออกเป็นกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน และกองสำรวจดิน
และวิจัยทรัพยากรดิน

ในปี พ.ศ. 2559 เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานโครงการแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก
(Agri-Map) เป็นการรวบรวมข้อมูลภูมิศาสตร์และข้อมูลประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ดิน น้ำ พืช ประมง ขอบเขต
การปกครอง การใช้ประโยชน์ที่ดิน ประชากร ทะเบียนเกษตรกร การตลาด และโลจิสติกส์ ซึ่งจะบูรณาการข้อมูลพื้นฐาน
ด้านเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยภารกิจนี้เริ่มต้นมาจากการบูรณาการการทำงานร่วมกัน
ระหว่างกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อจัดทำแผนที่สารสนเทศทางน้ำ
(Information Water Way Map หรือ IWM) ต่อมาได้ขยายผลเป็นแผนที่การเกษตรเชิงรุก ที่บูรณาการข้อมูล
ของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเริ่มดำเนินการแล้วตั้งแต่เดือนมีนาคม 2559

ดำเนินงานโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เนื่องจากพื้นที่การเกษตรของไทยจำนวนหนึ่งทำอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม มีผลทำให้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ผลตอบแทนจึงต่ำหรือขาดทุนในบางปี อีกทั้งมีการใช้ที่ดินเพื่อทำนามากเกินความต้องการของตลาด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้มีการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน จูงใจ ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และความต้องการของตลาดบนพื้นฐานความสมัครใจของเกษตรกร

ในปี พ.ศ. 2562 ดำเนินงานจัดทำพื้นที่เขตเกษตรกรรมประเทศไทย จากนโยบายรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำเขตเกษตรเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการประมาณการผลผลิตสินค้าเกษตรที่จะออกสู่ตลาดตามช่วงฤดูกาลต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อสนับสนุนการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการใช้ที่ดินในภาพรวมของประเทศให้เหมาะสมตามศักยภาพของที่ดิน ทั้งนี้ แผนการใช้ที่ดินประเทศไทย สามารถแสดงให้เห็นภาพรวมในการใช้ที่ดินของประเทศที่เหมาะสม เป็นกรอบแนวทางในการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ-สังคม รวมทั้งการอนุรักษ์ จัดสรรทรัพยากรที่ดีและเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินและทรัพยากรที่ดินในภาพรวมของประเทศสู่ระดับจังหวัด และระดับตำบล ตามแผนการปฏิรูปประเทศได้ต่อไป

ดำเนินงานจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ในปี พ.ศ. 2563 ดำเนินงานการประเมินผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

วิสัยทัศน์ (Vision)

“กำหนดแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน สู่การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน”

พันธกิจ (Mission)

- ศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางด้านการใช้ที่ดิน เศรษฐกิจที่ดินตามนโยบายของรัฐและกำหนดเขตเหมาะสมการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างคุ้มค่า และยั่งยืน
- ติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินในทิศทางที่ถูกต้อง ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ
- ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ
- ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อวางแผนป้องกันและลดผลกระทบจากภัยแล้ง น้ำท่วม และดินถล่ม
- จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นปัจจุบันเพื่อการบริหารจัดการ

อำนาจหน้าที่ (Authority)

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ วิจัยข้อมูลด้านกายภาพ ภาวะเศรษฐกิจ สังคม สภาพการใช้ที่ดิน นโยบาย และข้อกฎหมาย เพื่อวางแผนและกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลอดจนการประสานแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
2. ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายที่ดินของประเทศ นโยบายการใช้ที่ดินของรัฐ นโยบายด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการวางแผนการใช้ที่ดิน และติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

อำนาจหน้าที่ (Authority) (ต่อ)

3. วิจัย พัฒนา และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร
4. ศึกษา สำรวจ จำแนก วิเคราะห์ จัดทำแผนที่และข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการประยุกต์ใช้ข้อมูลระยะไกลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการพัฒนาที่ดิน
6. ถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกร
7. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการ

ฝ่ายบริหารทั่วไป

กลุ่มเศรษฐกิจที่ดิน
ทางการเกษตร

กลุ่มวางแผนบริหารจัดการ
พื้นที่ชุ่มน้ำ



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน

กลุ่มนโยบายและวางแผน
การใช้ที่ดิน

กลุ่มวางแผนการจัดการ
ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

ฝ่ายบริหารทั่วไป

- ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป
- จัดทำแผนงาน งบประมาณประจำปี ควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ ติดตามผลการปฏิบัติงานของกลุ่มต่าง ๆ ภายในกอง
- อำนวยการและประชาสัมพันธ์งานกอง
- ตรวจสอบและกลั่นกรองเรื่องต่าง ๆ ก่อนนำเสนอผู้อำนวยการกอง รวมทั้งประสานงานระหว่างกอง กับหน่วยงานอื่น ๆ
- จัดทำทะเบียนวิจัย ติดตามงานวิจัยและรวบรวมผลงานวิจัย
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน

- วิเคราะห์แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ และข้อมูลจากดาวเทียม เพื่อการสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินและติดตามสถานการณ์สภาพการใช้ที่ดิน และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
- สำรวจ วิเคราะห์ จัดทำแผนที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ และจัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อใช้ในการกำหนดการใช้ที่ดิน
- ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยการประยุกต์ใช้ข้อมูลระยะไกลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการพัฒนาที่ดิน
- ประสานงานและประสานความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและระหว่างประเทศ
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร

- ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจที่ดินตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรรวมถึงปัญหาและทัศนคติของชุมชนหรือเกษตรกร เพื่อสนับสนุนงานวางแผนและการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน
- ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนที่การใช้ที่ดินตามนโยบายการใช้ที่ดินในระดับต่าง ๆ
- ศึกษา วิจัย ประเมินผลผลิตและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิตเพื่อเป็นแนวทางในการผลิตทางการเกษตร
- ประสานงาน และประสานความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและระหว่างประเทศ
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน

- ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคม นโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนและกำหนดเขตการใช้ที่ดินในระดับต่าง ๆ
- ประสานแผนการใช้ที่ดินในระดับนโยบายจนถึงระดับท้องถิ่นเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ
- ศึกษาและวิจัยรูปแบบการใช้ที่ดินที่เหมาะสมตามภูมิสังคม
- ประสานงาน และประสานความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและระหว่างประเทศ ตลอดจนถึงติดตามการดำเนินงานในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
- ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพและนโยบายการใช้ที่ดิน เพื่อกำหนดเขตและวางแผนการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง พร้อมทั้งประสานงานพัฒนาพื้นที่สูงร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชน
- ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพของที่ดินและด้านเศรษฐกิจที่ดิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาประกาศเขตตามพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551
- ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะด้านการใช้ที่ดินที่เหมาะสมแก่เกษตรกร องค์กรภาครัฐและเอกชน
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

- ศึกษา สำรวจ จำแนก วิเคราะห์ และจัดทำแผนที่ข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ศึกษาและวิจัยรูปแบบการใช้ที่ดินที่เหมาะสมตามกฎหมาย
- ประสานงาน และประสานความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและระหว่างประเทศ
- ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะด้านการใช้ที่ดินที่เหมาะสมแก่เกษตรกร องค์กรภาครัฐและเอกชน
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

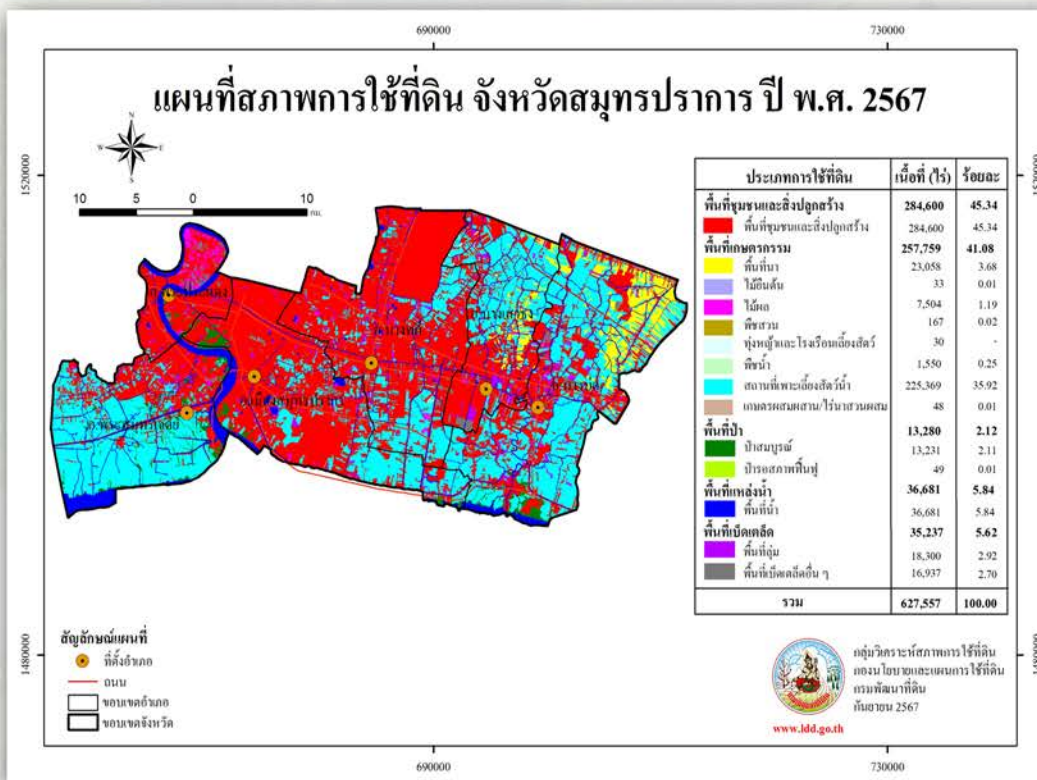
- ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร
- ศึกษา ค้นคว้า และสังเคราะห์องค์ความรู้ มาตรการ/วิธีการที่เหมาะสม นำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตร ที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ
- ศึกษา วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อสภาพพื้นที่ดินระบบการเกษตรและสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาเทคโนโลยีการป้องกันและเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ เกี่ยวกับดินถล่ม พื้นที่น้ำท่วม และแห้งแล้งซ้ำซาก เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลข่าวสารด้านภัยธรรมชาติที่ถูกต้อง ทันต่อสถานการณ์ เพื่อลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น
- ประสานงาน และประสานความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและระหว่างประเทศ
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย



ผลการดำเนินงานปี 2567

การสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน (มาตราส่วน 1:25,000)

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน มีหน้าที่รับผิดชอบในการสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน การศึกษาและติดตามสถานการณ์การใช้ที่ดินตลอดจนการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของประเทศไทย (รายจังหวัด) ในระดับมาตราส่วน 1:25,000 เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดการจัดการทรัพยากรดิน



โดยนำข้อมูลจากดาวเทียมมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินร่วมกับการตรวจสอบข้อมูลภาคสนาม ซึ่งสำหรับข้อมูลการใช้ที่ดินชุดล่าสุด ได้แก่ ข้อมูลการใช้ที่ดินประเทศไทย ปี พ.ศ.2562-2564 พบว่า มีพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 19,781,727 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 177,986,476 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 104,135,230 ไร่ พื้นที่น้ำ 9,817,642 ไร่ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด 8,975,818 ไร่



การดำเนินงานในปี พ.ศ. 2567 มีการดำเนินงานในพื้นที่ภาคภาคเหนือ 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ น่าน พะเยา และกำแพงเพชร ภาคกลาง 4 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ภาคตะวันออก 3 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา รวมเนื้อที่ทั้งหมด 41.44 ล้านไร่ ปัจจุบันมีการพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือทั้งระบบปฏิบัติการ Android และ iOS ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสำรวจภาคสนามและถ่ายภาพตำแหน่งที่สนใจ ซึ่งสามารถทำงานร่วมกันบนแผนที่ และจัดเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS Database) ได้ ตัวอย่างเช่น Map plus, Handy GPS, Ling และ Field Area Measure เป็นต้น ทำให้การสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน สามารถทำได้รวดเร็ว และสะดวกมากยิ่งขึ้น



ผลที่ได้รับ

1. แผนที่สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันในระบบดิจิทัล 1:25,000 จำนวน 11 จังหวัด ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินและจัดทำแผนที่เขตเกษตรกรรมรายจังหวัด
2. ใช้เป็นฐานข้อมูลระบบสารสนเทศในการกำหนดเขตเหมาะสมปลูกพืชเศรษฐกิจ (Zoning) และแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)
3. ใช้เป็นฐานข้อมูลระบบภูมิสารสนเทศในการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ



การสำรวจและจัดทำแผนที่ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ “ เงาะ ทุเรียน มังคุด ขำวนาปี และหญ้าเลี้ยงสัตว์ ”

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน มีหน้าที่หลักในการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพืชเศรษฐกิจ ให้มีความทันสมัย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลระบบภูมิสารสนเทศในการกำหนดเขตเหมาะสมปลูกพืชเศรษฐกิจ (Zoning) ได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุด ขำวนาปี และหญ้าเลี้ยงสัตว์ ซึ่งทำการสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่ปลูกโดยใช้ข้อมูลรายงานภาวะการผลิตพืช รายเดือนระดับตำบลจากกรมส่งเสริมการเกษตร และข้อมูลดาวเทียมร่วมกับการสำรวจภาคสนาม ในระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม 2567



การสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่ปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินร่วมกับการตรวจภาคสนาม พบว่า ในปีพ.ศ. 2567 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกเงาะทั้งหมด 830,396 ไร่ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด 1,721,462 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด 957,636 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีทั้งหมด 67,593,992 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด 285,939 ไร่ โดยแผนที่พืชเศรษฐกิจสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และควรปรับปรุงข้อมูลเศรษฐกิจ เพื่อนำไปแสดงผลในระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) และใช้เป็นฐานข้อมูลระบบสารสนเทศในการกำหนดเขตเหมาะสมปลูกพืชเศรษฐกิจ (Zoning) รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรที่ดินสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ



โครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร

กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้มีการบูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่ของพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจด้วยระบบภูมิสารสนเทศในการร่วมกันตรวจสอบข้อมูลภาคสนามและปรับแก้ไขข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ จำนวน 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรด ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว กาแฟ เงาะ มังคุดทุเรียน และลำไย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามนโยบายของรัฐบาล



ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมกับศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ลงพื้นที่สำรวจภาคสนามโครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร ปี พ.ศ. 2567 ในกิจกรรมบูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่เนื่อที่ยืนต้นปาล์มน้ำมัน โดยเจ้าหน้าที่จากกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร่วมลงพื้นที่ในการจัดเก็บและตรวจสอบข้อมูลพิกัดตำแหน่งเนื่อที่ยืนต้นปาล์มน้ำมัน ที่เป็นสินค้าเกษตรเป้าหมายบูรณาการ ปี พ.ศ. 2567



วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม “ปาล์มน้ำมัน” ร่วมกันระหว่าง 2 หน่วยงาน เพื่อการบูรณาการข้อมูลของหน่วยงาน ภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. เพื่อเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร



จากการลงตรวจสอบพื้นที่ พบว่า ข้อมูลเชิงพื้นที่ที่เนื้อที่ยืนต้นปาล์มน้ำมันที่ซ้อนทับกันระหว่างกรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเชิงเดี่ยว และในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ปลูกในภาคเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูก มีการโค่นปาล์มน้ำมันที่มีอายุมากทิ้ง เนื่องจากสภาพพื้นที่แห้งแล้ง และขาดแคลนน้ำ ทำให้ปาล์มน้ำมันไม่ติดผลเท่าที่ควร โดยเกษตรกรหันไปปลูกพืชไร่ ซึ่งใช้น้ำน้อยกว่า เช่น มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แทน สำหรับช่วงอายุของปาล์มน้ำมันที่พบในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 3-15 ปีขึ้นไป ส่วนภาคตะวันออก และภาคใต้ ช่วงอายุของปาล์มน้ำมัน มีอายุตั้งแต่ 8-25 ปีขึ้นไป โดยเกษตรกรจะเก็บผลผลิตทุก ๆ 15-18 วัน เพื่อนำไปขาย ณ แหล่งรับซื้อทางการเกษตร กลุ่มสหกรณ์ โรงงาน ที่อยู่ใกล้ ๆ พื้นที่เพาะปลูก ซึ่งราคาขายผลผลิตปาล์มน้ำมันช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 อยู่ระหว่าง 5.20-5.80 บาทต่อกิโลกรัม และช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 ราคาขายอยู่ที่ 3.50-4.00 บาทต่อกิโลกรัม



การประเมินคุณภาพที่ดินด้านเศรษฐกิจสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ปีงบประมาณ 2567

โครงการการประเมินคุณภาพที่ดินด้านเศรษฐกิจสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ปีงบประมาณ 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี และ (2) วิเคราะห์และประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกลุ่มชุดดิน เพื่อสนับสนุนงานวางแผนการใช้ที่ดินในระดับพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยได้สำรวจเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง ข้าวนาปี-ถั่วเขียว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และมะม่วง (คละพันธุ์) จำนวน 8 กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 2 4 7 11 18 33 36 และกลุ่มชุดดินที่ 40 แล้วนำมาวิเคราะห์ผลตอบแทนและประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้



1. ภาพเศรษฐกิจและสังคม

เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 54 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 81.44 โดยมีพื้นที่ทำเกษตรมากที่สุด 6-10 ไร่ ร้อยละ 34.13 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง โดยมีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นโฉนดมากที่สุดร้อยละ 95.89 มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 153,907.40 บาท ทั้งนี้ เกษตรกรประสบปัญหาด้านการผลิต เช่น ปัญหาภัยแล้ง ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง และศัตรูพืชรบกวน เป็นต้น



2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

- 2.1 ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง พบว่า มีรายได้ระหว่าง 16,257.48-19,258.60 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมดระหว่าง 10,736.83-13,711.12 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิระหว่าง 5,154.08-7,961.93 บาทต่อไร่
- 2.2 ข้าวนาปี-ถั่วเขียว พบว่า มีรายได้ระหว่าง 12,965.44-15,902.38 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมดระหว่าง 8,572.71-9,055.97 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิระหว่าง 3,909.47-7,329.67 บาทต่อไร่
- 2.3 มันสำปะหลัง พบว่า มีรายได้ 9,839.37 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมด 6,552.59 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิ 3,286.78 บาทต่อไร่
- 2.4 อ้อยโรงงาน พบว่า มีรายได้ระหว่าง 10,920.00-15,792.00 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมดระหว่าง 8,335.43-11,591.82 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิระหว่าง 2,584.57-5,363.68 บาทต่อไร่
- 2.5 มะม่วง (กะล่ำพันธ์) พบว่า ในช่วงอายุ 8-16 ปี มีรายได้สูงสุดระหว่าง 27,302.23-27,781.81 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมดระหว่าง 6,068.12-8,124.92 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิระหว่าง 19,177.31-21,713.69 บาทต่อไร่



3. การประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกลุ่มชุดดิน

- 3.1 ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ได้แก่ ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง กลุ่มชุดดินที่ 4 7 11 และกลุ่มชุดดินที่ 36 ข้าวนาปี-ถั่วเขียว กลุ่มชุดดินที่ 7 และกลุ่มชุดดินที่ 36 มะม่วง (คละพันธุ์) กลุ่มชุดดินที่ 7
- 3.2 ระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) ได้แก่ ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง กลุ่มชุดดินที่ 2 และกลุ่มชุดดินที่ 33 มันสำปะหลัง กลุ่มชุดดินที่ 40 และอ้อยโรงงาน กลุ่มชุดดินที่ 4 7 18 33 36 และกลุ่มชุดดินที่ 40 มะม่วง (คละพันธุ์) กลุ่มชุดดินที่ 4

การประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกลุ่มชุดดิน

ประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	กลุ่มชุดดิน							
	2	4	7	11	18	33	36	40
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง	S2	S1	S1	S1	-	S2	S1	-
ข้าวนาปี-ถั่วเขียว	-	-	S1	-	-	-	S1	-
มันสำปะหลัง	-	-	-	-	-	-	-	S2
อ้อยโรงงาน	-	S2	S2	-	S2	S2	S2	S2
มะม่วง (คละพันธุ์)	-	S2	S1	-	-	-	-	-

มะม่วง น้ำดอกไม้

ชุดดินที่ 7



72230, อำเภอเมือง
สุพรรณบุรี, จังหวัด
สุพรรณบุรี, THA
13:25 25 ม.ค. 24

zone 47 P
x = 605854
y = 1607535
acc. 3.7m.

ข้าวนาปี-ถั่วเขียว

(ปลูกครั้งมี 2 ถั่วเขียว)
ชุดดินที่ 36



ทางหลวงแผ่นดิน 3365
ตำบลหนองผักนาก อำเภอ
สามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
72130
14:37 26 ม.ค. 24

zone 47 P
x = 611540
y = 1632126
acc. 11m

อ้อยโรงงาน

กลุ่มชุดดินที่ 40



ถนนพว. sw. 3006 ตำบล
บึงกระเสียว อำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี 72180
09:15 29 ม.ค. 24

zone 47 P
x = 563431
y = 1640572
acc. 4.2m.

4. ข้อเสนอแนะ

รัฐบาลควรส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการเกษตรและเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ให้แก่เกษตรกร ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชแซมมะม่วงระหว่างรอผลผลิต



โครงการประเมินคุณภาพที่ดินด้านเศรษฐกิจสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ปีงบประมาณ 2567

โครงการประเมินคุณภาพที่ดินด้านเศรษฐกิจสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ปีงบประมาณ 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐานด้านเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ และ (2) วิเคราะห์และประเมินความเหมาะสมในเชิง เศรษฐกิจของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกลุ่มชุดดิน เพื่อสนับสนุนงานวางแผนการ ใช้ที่ดินในระดับพื้นที่ ซึ่งดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวปีตามด้วยข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และส้มโอ และตามกลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 4 5 18 21 และกลุ่มชุดดินที่ 35 แล้วนำมาวิเคราะห์ผลตอบแทน และประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจ สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้



1. ภาวะเศรษฐกิจและสังคม

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 60 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 57.25 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรไม่เกิน 5 ไร่ ร้อยละ 44.93 การถือครองที่ดินเป็นของตนเอง 7.17 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 73.32 โดยมีหนังสือสำคัญในที่ดินเป็นโฉนด 6.99 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 97.47 มีเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มหรือเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรร้อยละ 60.87 โดยเข้าร่วมกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มากที่สุดร้อยละ 91.67 และเกษตรกรร้อยละ 23.91 มีกู้ยืมเงินในรอบปี ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 70.27



1. ภาวะเศรษฐกิจและสังคม (ต่อ)

ปัญหาในการผลิตแต่ละชนิดพืชจะมีลักษณะที่คล้ายกัน คือ ประสบปัญหาภัยแล้ง ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ศัตรูพืชรบกวน โรคพืชรบกวน เป็นต้น สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดหาปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และราคาต่ำกว่าท้องตลาด ส่งเสริมและแนะนำการทำปุ๋ย สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใช้เอง ส่วนของทัศนคติในการผลิต เกษตรกรร้อยละ 93.48 ไม่คิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าสภาพพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ของดินเหมาะสมกับพืชที่ปลูก ส่วนแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมีร้อยละ 51.47 และเกษตรกรร้อยละ 98.55 ไม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไปสู่นอกภาคเกษตร โดยให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพหลักของครอบครัว



2. ภาวะการผลิตตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่)

2.1 ข้าวนาปี กลุ่มชุดดินที่ 18 มีผลตอบแทนเนื้อดินทุนทั้งหมด 1,541.80 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.31 และกลุ่มชุดดินที่ 35 มีผลตอบแทนเนื้อดินทุนทั้งหมด 757.96 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.18 เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า ข้าวนาปีในกลุ่มชุดดินที่ 18 มีความคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่าในกลุ่มชุดดินที่ 35

2.2 ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง กลุ่มชุดดินที่ 4 มีผลตอบแทนเนื้อดินทุนทั้งหมด 6,602.92 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.73 กลุ่มชุดดินที่ 5 มีผลตอบแทนเนื้อดินทุนทั้งหมด 6,313.47 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.69 และกลุ่มชุดดินที่ 21 มีผลตอบแทนเนื้อดินทุนทั้งหมด 6,477.68 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.69 เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า ข้าวนาปีตามด้วยข้าวนาปรังในกลุ่มชุดดินที่ 4 มีความคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่าในกลุ่มชุดดินที่ 5 และกลุ่มชุดดินที่ 21

2. ภาวะการผลิตตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่) (ต่อ)

2.3 มันสำปะหลัง กลุ่มชุดดินที่ 18 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 1,402.35 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.22 และกลุ่มชุดดินที่ 35 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 3,835.17 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.57 เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า มันสำปะหลังในกลุ่มชุดดินที่ 35 มีความคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่าในกลุ่มชุดดินที่ 18

2.4 อ้อยโรงงาน กลุ่มชุดดินที่ 18 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 3,407.02 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.48 และกลุ่มชุดดินที่ 35 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 1,150.09 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.14 เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า อ้อยโรงงานในกลุ่มชุดดินที่ 18 มีความคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่าในกลุ่มชุดดินที่ 35

2.5 ส้มโอ กลุ่มชุดดินที่ 4 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 13,946.25 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 1.89 กลุ่มชุดดินที่ 21 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 8,516.04 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) 1.59 และกลุ่มชุดดินที่ 35 มีผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด 15,440.26 บาท และอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 2.33 เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า ส้มโอในกลุ่มชุดดินที่ 35 มีความคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่าในกลุ่มชุดดินที่ 4 และกลุ่มชุดดินที่ 21



ต้นทุนและผลตอบแทนตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่)

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	กลุ่มชุดดิน	มูลค่าผลผลิต (บาท)	ต้นทุนทั้งหมด (บาท)	ผลตอบแทนเนื้อต้นทุนทั้งหมด (บาท)	B/C Ratio
ข้าวนาปี	18	6,535.12	4,993.32	1,541.80	1.31
	35	5,030.76	4,272.80	757.96	1.18
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง	4	15,679.64	9,076.72	6,602.92	1.73
	5	15,456.60	9,143.13	6,313.47	1.69
	21	15,924.99	9,447.31	6,477.68	1.69
มันสำปะหลัง	18	7,836.80	6,434.45	1,402.35	1.22
	35	10,614.40	6,779.23	3,835.17	1.57
อ้อยโรงงาน	18	10,539.50	7,132.48	3,407.02	1.48
	35	9,255.50	8,105.41	1,150.09	1.14
ส้มโอ	4	29,597.25	15,651.00	13,946.25	1.89
	21	22,961.48	14,445.44	8,516.04	1.59
	35	27,072.02	11,631.76	15,440.26	2.33

3. การประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกลุ่มชุดดิน

3.1 ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ได้แก่ ข้าวนาปีตามด้วยข้าวนาปรังในกลุ่มชุดดินที่ 4 5 และกลุ่มชุดดินที่ 21 และส้มโอในกลุ่มชุดดินที่ 35

3.2 ระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) ได้แก่ ส้มโอในกลุ่มชุดดินที่ 4 และกลุ่มชุดดินที่ 21 ข้าวนาปี มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงานในกลุ่มชุดดินที่ 18 ข้าวนาปี และมันสำปะหลังในกลุ่มชุดดินที่ 35

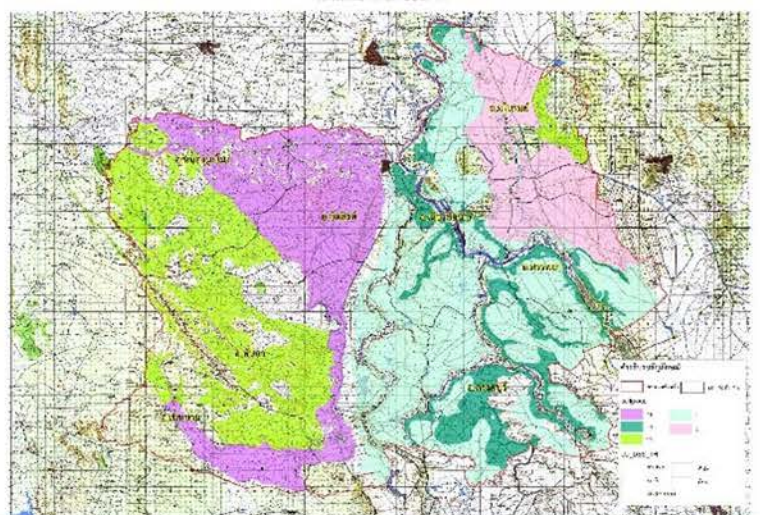
3.3 ระดับความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) ได้แก่ อ้อยโรงงานในกลุ่มชุดดินที่ 35

การประเมินความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกลุ่มชุดดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	กลุ่มชุดดินที่ 4	กลุ่มชุดดินที่ 5	กลุ่มชุดดินที่ 18	กลุ่มชุดดินที่ 21	กลุ่มชุดดินที่ 35
1. ข้าวนาปี	-	-	S2	-	S2
2. ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง	S1	S1	-	S1	-
3. มันสำปะหลัง	-	-	S2	-	S2
4. อ้อยโรงงาน	-	-	S2	-	S3
5. ส้มโอ	S2	-	-	S2	S1



แผนที่จังหวัดชัยนาท



4. ข้อเสนอแนะ

ไปยังเกษตรกรรุ่นใหม่ สำหรับปัญหาภัยแล้ง ควรสำรวจความต้องการและจัดหาหรือจัดสร้างแหล่งน้ำ เพื่อบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนแนวคิดของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ด้วยการเพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมี และฮอร์โมน ควรให้ความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์และสารอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมีที่มีราคาแพง ส่งเสริมให้มีการเก็บตัวอย่างดิน เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจดบันทึกข้อมูลการผลิตตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ตลอดจนผลผลิตพืช เพื่อประโยชน์สำหรับเกษตรกรในการนำข้อมูลมาปรับปรุงวิธีการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ

4.1 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน: ส่งเสริมความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยการฝึกอบรมความรู้ทางด้านการเกษตรผสมผสานกับภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของเกษตรกรที่มีอยู่ ถอดความรู้หรือภูมิปัญญาจากเกษตรกร เพื่อนำมาปรับใช้และส่งต่อความรู้ทั่วไป



4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย: ส่งเสริมให้ทำการเกษตรแบบอินทรีย์เพิ่มขึ้น ลดพื้นที่เกษตรเคมีโดยให้ตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดจากการใช้สารเคมี พร้อมยกระดับการทำเกษตรแบบเดิมเป็นการทำเกษตรแบบปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนมาใช้สารชีวภาพทดแทน เพื่อลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าผลผลิต มีตลาดรองรับแน่นอน และพัฒนาระบบการขาย โดยเข้าสู่ตลาดออนไลน์ เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคและผู้สนใจได้อย่างรวดเร็ว



การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษา: จังหวัดสตูล

การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาจังหวัดสตูล เป็นการดำเนินการภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง “การจัดการดินอินทรีย์วัตถุต่ำ โดยใช้เทคโนโลยีกรมพัฒนาที่ดินและการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่” ได้รับอนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ 2567 ซึ่งกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน โดยกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 ในพื้นที่จังหวัดสตูล



โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาพื้นที่จุดเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำสำหรับทำการเกษตรตลอดจนพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำด้วยระบบและวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร และการจ้างงานภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ

เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจ เอาใจใส่อย่างจริงจัง ต่อยอด เพิ่มรายได้ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) ซึ่งจังหวัดสตูลมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ 6 อำเภอ 14 ตำบล เกษตรกรจำนวน 49 ราย พื้นที่เข้าร่วมโครงการ 158 ไร่ กิจกรรมพัฒนาพื้นที่ปรับปรุงแปลงตามรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ (ขุดสระกักเก็บน้ำ) ให้แก่เกษตรกร จำนวน 49 ราย สามารถเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำสำหรับการเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 111,100 ลูกบาศก์เมตร และมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความต้องการของเกษตรกรและความเหมาะสมของพื้นที่ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการสิ้นสุดปี 2564 แต่เกษตรกรยังคงมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป



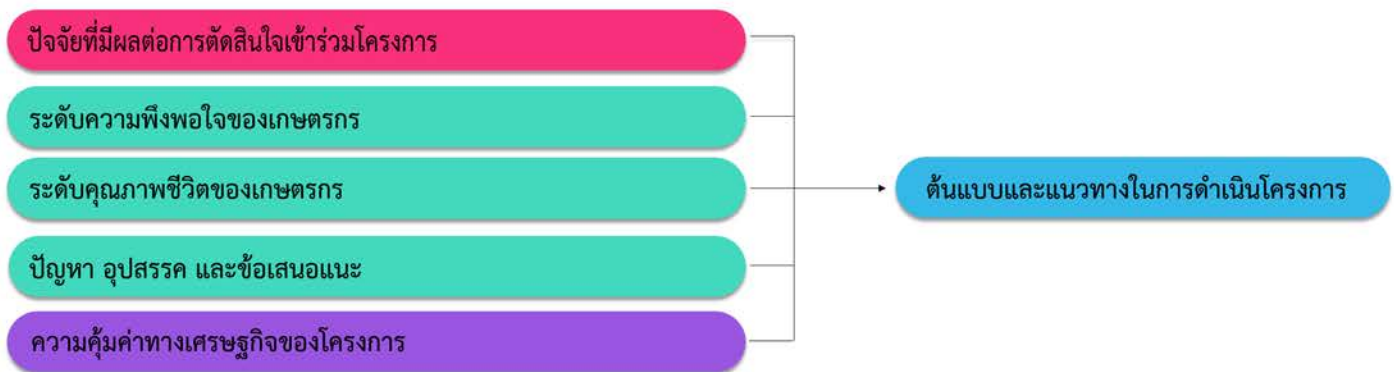
ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ทราบผลสำเร็จของการดำเนินงานจากการสนับสนุนของหน่วยงาน รวมทั้งการศึกษาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของโครงการ สำหรับใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานในโอกาสต่อไป ทั้งยังสามารถขยายผลเป็นพื้นที่ต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นต่อไปได้



โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- 2) เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจและระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- 3) เพื่อประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

กรอบแนวคิด



รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์โครงการ (Conceptual framework)



วิธีการศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

- 1) การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมงานพัฒนาที่ดินต่อไป
- 2) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน
- 3) การศึกษาและประเมินระดับความพึงพอใจและระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ด้วยหลักการและเครื่องมือวัดทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและผลกระทบจากการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดทำโครงการต่อไป
- 4) การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เป็นการประเมินโครงการด้วยเครื่องมือทางการเงิน ตามระเบียบวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ทราบว่าโครงการมีผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการจัดทำโครงการตามนโยบายต่อไป



ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ต้นแบบและแนวทางในการดำเนินงานโครงการและการประเมินโครงการภาครัฐ
- 2) เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายในการดำเนินการโครงการเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่หรือโครงการต่าง ๆ ด้านการเกษตร
- 4) เกษตรกรได้รับการบริการที่เหมาะสมจากการปรับปรุงการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ



การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนหญ้าเลี้ยงสัตว์

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาพืชอาหารสัตว์ที่นิยมนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ 2 ชนิด ได้แก่ หญ้าเนเปียร์ และหญ้าแพงโกล่า เนื่องจากเป็นพืชอาหารสัตว์ที่อุดมไปด้วยโปรตีน สามารถผลิตได้ทั้งหญ้าสด และหญ้าแห้ง โดยสรุปดังนี้

1. หญ้าเนเปียร์

หญ้าเนเปียร์เป็นพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณค่าทางอาหารสัตว์สูง เติบโตเร็วและให้ผลผลิตต่อไร่สูง สามารถเก็บเกี่ยวต้นได้ 4-5 ครั้งต่อปี โดยทำการศึกษาเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และนครปฐม เกษตรกรที่เลี้ยงปศุสัตว์จะปลูกหญ้าอาหารสัตว์ควบคู่ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์และเป็นแหล่งสำรองอาหารสัตว์ของตนเอง หากมีปริมาณเหลือจะขายให้กับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากการปลูกหญ้าเนเปียร์ 1 ครั้ง สามารถเก็บเกี่ยวได้นานหลายปี ส่งผลให้ปี 2566 มีต้นทุนการผลิตในเรื่องการดูแลรักษา เกษตรกรปลูกหญ้าเนเปียร์เพื่อขายจะเป็นผู้ผลิตรายเดียวโดยมีพ่อค้าผู้รวบรวมในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการตัด สับ บรรจุ และขนส่งไปขาย



ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตหญ้าเนเปียร์ พบว่า มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดไร่ละ 8,789.47 บาท ราคาที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 0.48 บาท ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นค่าปุ๋ย น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำ-ค่าไฟ ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย และค่าแรงงานในการดูแลรักษา ให้ผลตอบแทนไร่ละ 17,088.00 บาท และผลตอบแทนสุทธิไร่ละ 8,298.53 บาท



วิถีตลาดหญ้าเนเปียร์ เกษตรกรที่เลี้ยงปศุสัตว์ในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี (ท่ามะกา) จะปลูกหญ้าเนเปียร์ พันธุ์ปากช่อง 1 โดยผลิตเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ของตนเองทั้งหมด สำหรับเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม กาญจนบุรี (เลาขวัญ) และสุพรรณบุรี ปลูกหญ้าเนเปียร์ พันธุ์ปากช่อง 1 ใช้เลี้ยงสัตว์ของตนเองร้อยละ 20.00 และขายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นร้อยละ 80.00 จากนั้นพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นขายให้ฟาร์มปศุสัตว์ในจังหวัดร้อยละ 70.00 และขายให้ฟาร์มปศุสัตว์นอกจังหวัดร้อยละ 10.00

2. หญ้าแพงโกล่า

หญ้าแพงโกล่าเหมาะสำหรับการทำหญ้าแห้ง หน่น้ำท่วมขัง หนแล้งได้ดี เป็นพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณค่าทางอาหารสัตว์สูง สามารถเก็บเกี่ยวได้ 3-4 ครั้งต่อปี โดยทำการศึกษาเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี สิงห์บุรี และสระบุรี เนื่องจากการปลูกหญ้าแพงโกล่า 1 ครั้งสามารถเก็บเกี่ยวได้นานหลายปี ทำให้ปี 2566 มีต้นทุนการผลิตในเรื่องการดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว



ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตหญ้าแพงโกล่า พบว่า มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดไร่ละ 12,217.25 บาท ราคาที่เกษตรกรขายได้ กิโลกรัมละ 3.69 บาท ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นค่าปุ๋ย น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำ-ค่าไฟ ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ค่าแรงงานในการดูแลรักษา และค่าเก็บเกี่ยว ให้ผลตอบแทนไร่ละ 18,167.09 บาท และผลตอบแทนสุทธิไร่ละ 5,949.84 บาท

วิธีตลาดหญ้าแพงโกล่า เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี สิงห์บุรี และสระบุรี ปลูกหญ้าแพงโกล่าขายผ่านกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 97.62 และขายโดยตรงร้อยละ 2.38 ผลผลิตหญ้าแพงโกล่าขายให้ฟาร์มปศุสัตว์นอกจังหวัดร้อยละ 95.12 และขายให้ฟาร์มปศุสัตว์ในจังหวัดร้อยละ 4.88

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร

สมุนไพรเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ธรรมชาติมอบให้กับมวลมนุษยชาติ ที่มีความหมายต่อชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะเพื่อการดูแลสุขภาพ การนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการบรรเทาอาการบาดเจ็บและการรักษาโรคภัยไข้เจ็บตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ในหลายประเทศที่พัฒนาและกำลังพัฒนาได้มีการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลาย เช่น การนำสมุนไพรมาบริโภคเป็นอาหารโดยตรงตามสรรพคุณของสมุนไพร หรืออาจผ่านวิธีการปรุงที่แตกต่างกันเพื่อเพิ่มคุณค่าทางอาหาร นอกจากนี้สมุนไพรยังมีสรรพคุณเป็นยารักษาโรค จึงถูกนำมาดัดแปลงหรือแปรรูปเพื่อความสะดวกในการบริโภคและอุปโภค และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสมุนไพรในการรักษา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญงอกงามของพืชนานาชนิดโดยเฉพาะพืชสมุนไพร ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจากการเพาะปลูกสมุนไพร จัดเป็นภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและอยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน คนไทยได้มีการนำสมุนไพรมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในส่วนของการบำบัดรักษาโรคและการบริโภคเพื่อสุขภาพ มีการสนับสนุนให้นำการแพทย์แผนไทยมาใช้ในการสาธารณสุขมูลฐาน โดยผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด



จากแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 มีวิสัยทัศน์คือ “ประเทศไทย เป็นผู้นำในภูมิภาคด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่ได้มาตรฐานและมีการเติบโตอย่างยั่งยืน” กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินพืชสมุนไพร เป็นส่วนของต้นทาง คือ การปลูก พื้นที่ปลูก โดยเฉพาะเมืองสมุนไพร

กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินพืชสมุนไพร และวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร โดยนำปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ดิน ปริมาณน้ำฝน โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์อย่างต่อเนื่องทุกปี ปี 2567 พืชสมุนไพรที่ศึกษาได้แก่ พลุ โหระพา กะเพรา เตย และนอ่ยหน้า เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตัดสินใจในการปลูกพืชสมุนไพรของเกษตรกร และข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป้าหมายพื้นที่เชิงนโยบายต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า พลุมีเนื้อที่ที่มีความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกรวมทั้งสิ้น 47,416,229 ไร่ ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) เนื้อที่ 3,017,881 ไร่ ความเหมาะสมปานกลาง (S2) เนื้อที่ 43,958,736 ไร่ และความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) เนื้อที่ 439,612 ไร่

โหระพามีเนื้อที่ที่มีความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกรวมทั้งสิ้น 161,574,581 ไร่ ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 9,231,743 ไร่ ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 96,817,937 ไร่ และความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 55,524,901 ไร่



กะเพรา มีเนื้อที่ที่มีความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกรวมทั้งสิ้น 161,574,580 ไร่ ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 30,233,791 ไร่ ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 105,166,761 ไร่ และความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 26,174,028 ไร่



เตย มีเนื้อที่ที่มีความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกรวมทั้งสิ้น 166,801,886 ไร่ ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 8,933,875 ไร่ ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ทั้งหมด 106,931,528 ไร่ และความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 50,936,483 ไร่



น้อยหน่ามีเนื้อที่ที่มีความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกรวมทั้งสิ้น 79,214,210 ไร่ ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,508,888 ไร่ ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ทั้งหมด 45,148,483 ไร่ และความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 32,556,839 ไร่



การจัดทำความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกทุเรียนสำหรับการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

ในปีงบประมาณ 2567 กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินได้ดำเนินการกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยถือว่ามีความเหมาะสมภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมในการผลิตทุเรียน และในปัจจุบันมีแนวโน้มการขยายพื้นที่ปลูกทุเรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นพืชที่มีความต้องการสูง และมีราคาดี จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เกษตรกรหันมาปลูกทุเรียนทดแทนพืชชนิดอื่นมากยิ่งขึ้น



การจัดทำความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกทุเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้านกายภาพ ซึ่งผลของการประเมินนั้นจะช่วยให้ทราบว่าพื้นที่ใดที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียนมีความเหมาะสมที่ระดับใด และควรส่งเสริมให้มีการปลูกเพิ่มเติม ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะต่อยอดไปสู่การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน การประเมินความเหมาะสมของที่ดินนี้จะดำเนินการตามแนวทางของ FAO Framework โดยใช้การประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งพิจารณาจากสมบัติดินของแต่ละหน่วยที่ดิน และการกำหนดระดับความต้องการของพืช

ซึ่งปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณา เช่น ปริมาณน้ำฝน ความชื้นสัมพัทธ์ การระบายน้ำของดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความลาดชัน ความลึกของดิน เป็นต้น สามารถประเมินความเหมาะสมของที่ดินได้ 4 ระดับ ได้แก่ ความเหมาะสมสูง (S1) ความเหมาะสมปานกลาง (S2) ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N)

ผลจากการประเมินความเหมาะสมของที่ดินเมื่อพิจารณาร่วมกับข้อมูลภูมิอากาศในพื้นที่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย พบว่าประเทศไทยมีความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกทุเรียน ดังนี้ 1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ความเหมาะสมทั้งประเทศ พบในภาคตะวันออก 2) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คิดเป็นร้อยละ 5.84 พบในภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ 3) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) คิดเป็นร้อยละ 12.11 พบในทุกภาคของประเทศ และ 4) พื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 81.95 ซึ่งข้อมูลความเหมาะสมดังกล่าวนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปใช้วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคม นโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียนต่อไป



แผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทย (ส้มโอขาวแตงกวาชัยนาท กล้วยไข่กำแพงเพชร สับปะรดนางแล สับปะรดภูแลเชียงราย ลิ้นจี่แม่ใจพะเยา และ มะยงชิดนครนายก)

โครงการแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทย จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อคุ้มครองทรัพยากรดินที่เหมาะสมสำหรับพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีสภาพเหมาะสมต่อพืชดังกล่าวตลอดไป เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการขยายผลแผนพัฒนาพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในอนาคตแบบบูรณาการ

หลักการและเหตุผล

การวางแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามศักยภาพของที่ดิน มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทย มีการพัฒนาด้านการเกษตรให้อยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันในภูมิภาคเอเชีย เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นพืชที่มีความโดดเด่นที่ปลูกในประเทศไทยเพียงแห่งเดียว เพื่อเป็นการคุ้มครองทรัพยากรดินที่เหมาะสมสำหรับพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พร้อมทั้งส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีสภาพเหมาะสมต่อพืชดังกล่าว และเพื่อขยายผลในการพัฒนาแผนการผลิตพืชไปในพื้นที่อื่น ๆ เป็นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพไว้ กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน จึงได้จัดทำโครงการแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทยขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2567 ได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินพืช GI 6 ชนิดพืช ได้แก่ ส้มโอขาวแตงกวาชัยนาท กล้วยไข่กำแพงเพชร สับปะรดนางแล สับปะรดภูแลเชียงราย ลิ้นจี่แม่ใจพะเยา และมะยงชิดนครนายก



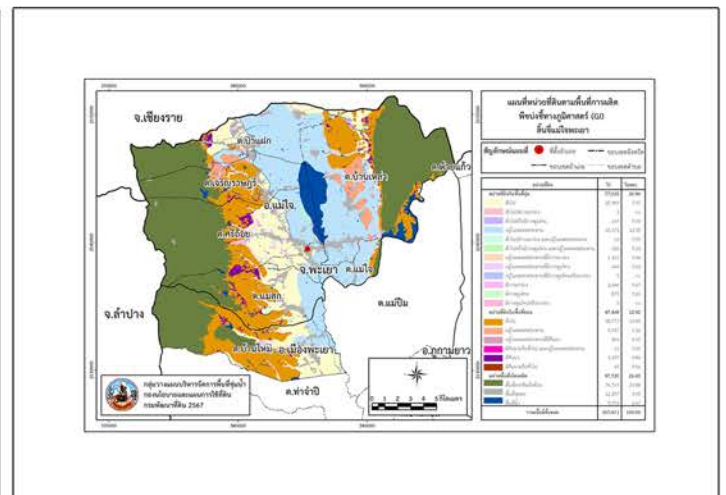
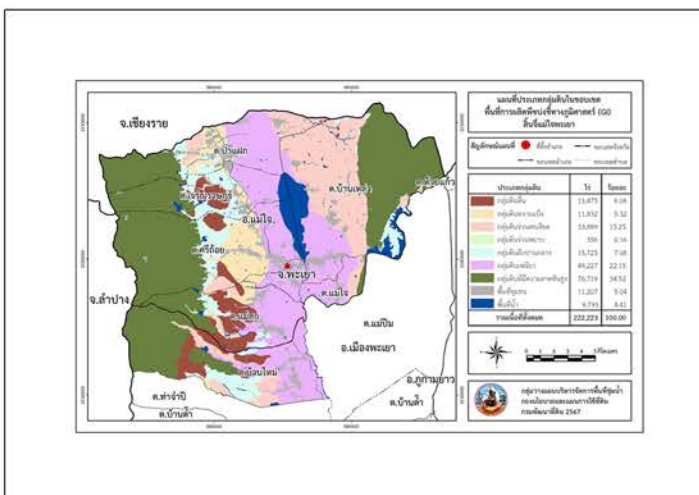
แนวทางการดำเนินงานโครงการ

1. การวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพที่เป็นตัวกำหนดความโดดเด่นของพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ชนิดต่าง ๆ ของประเทศไทย
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล ข้อมูลเฉพาะด้านทั้งที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม นำเข้าข้อมูลเชิงอธิบายและข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยโปรแกรมด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ และโปรแกรมการคำนวณต่าง ๆ
3. การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดศักยภาพของพื้นที่ในการผลิตพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย



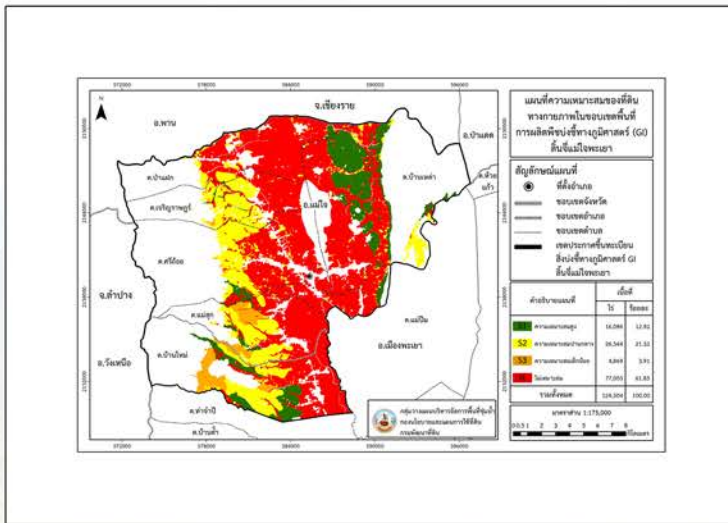
ผลการดำเนินโครงการ

ตัวอย่างผลการประเมินชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์



ผลการดำเนินโครงการ (ต่อ)

ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรดินในพื้นที่ตามประกาศเพื่อขึ้นทะเบียนพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์



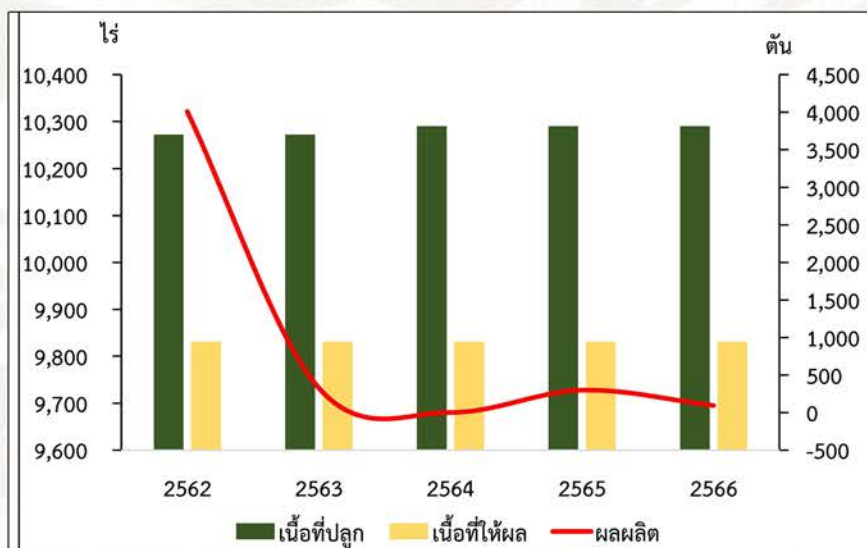
การประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามหลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพในระบบ FAO โดยนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณภาพที่ดินมาพิจารณา จัดชั้นความเหมาะสม

คุณภาพที่ดินที่ใช้ในการประเมินชั้นความเหมาะสม ได้แก่

- 1) อุณหภูมิ (t)
- 2) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)
- 3) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)
- 4) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s)
- 5) ความจุ

ในการดูดซับธาตุอาหาร (n) 6) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) 7) การมีเกลือมากเกินไป (x) 8) สภาวะการเขตกรรม (k) 9) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) และ 10) ความเสียหายจากการกัดกร่อน

ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ-สังคม สภาวะการผลิตและการตลาด



การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

พิจารณาจัดทำเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ที่มีการปลูกพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินร่วมกับขอบเขตตามประกาศพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของกรมทรัพยากรทางปัญญา แล้วคัดเลือกเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดที่มีการปลูกพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อยู่ในปัจจุบัน มาวิเคราะห์กำหนดเขตพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีศักยภาพในการปลูกพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดับที่เหมาะสมมาก ปานกลาง และเล็กน้อย โดยมีการนำข้อมูลด้านกายภาพมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเศรษฐกิจ-สังคม และข้อมูลนโยบายของประเทศ เพื่อวางแผนกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และวางแผนขยายพื้นที่ปลูกพืชในพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมต่อการปลูกพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์



ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำโครงการแผนการใช้ที่ดินพืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) คือ สามารถนำฐานข้อมูลที่ได้จากโครงการไปใช้สนับสนุนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ สามารถอนุรักษ์พันธุ์พืช GI คัดกรองทรัพยากรดินที่เหมาะสมสำหรับพืช GI และส่งเสริมการปลูกพืช GI ตามศักยภาพของดิน และที่ดินได้อย่างยั่งยืน

แผนการใช้ที่ดินเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ กว๊านพะเยา

โครงการแผนการใช้ที่ดินเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติกว๊านพะเยา จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำและกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของชุมชนโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้ให้คงอยู่คู่ชุมชน โดยคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้ให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติกว๊านพะเยา

หลักการและเหตุผล

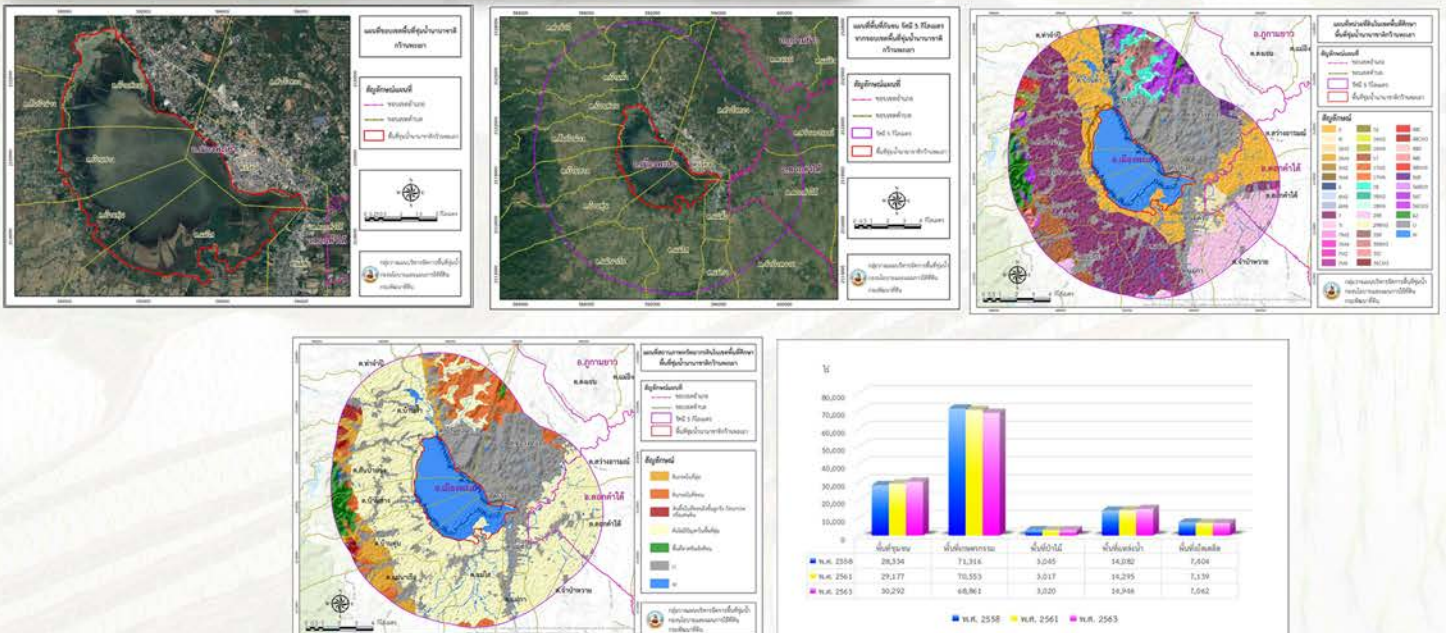
พื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติกว๊านพะเยาได้รับการประกาศรับรองเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา และอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ของสังคมพืช เป็นที่อยู่อาศัยของนกประจำถิ่น และเป็นแหล่งรองรับกอพวยพต่าง ๆ มีเนื้อที่ประมาณ 12,831 ไร่ พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่ปัจจุบันพื้นที่โดยรอบมีการใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่ควรได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางธรรมชาติ เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างยั่งยืนตลอดไป กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงได้จัดทำโครงการแผนการใช้ที่ดินเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติกว๊านพะเยาขึ้น



วิธีการดำเนินโครงการ

- 1 กำหนดพื้นที่ศึกษาในแนวกันชน (Buffer) รัศมี 5 กิโลเมตร รอบพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติกว๊านพะเยา
- 2 ศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ-สังคม รวมถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้อง และพิจารณากรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ศึกษาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพิจารณาความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ
- 3 กำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษารอบพื้นที่ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติกว๊านพะเยา พร้อมกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการพื้นที่ในเขตการใช้ที่ดินต่าง ๆ

ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติกว๊านพะเยา



การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษาพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติกว๊านพะเยา

การกำหนดเขตการใช้ที่ดินสามารถกำหนดเขตได้เป็น 2 เขตหลัก ประกอบด้วย เขตพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และเขตรักษาสมดุสภาพแวดล้อมนอกเขตพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ เนื่องจากพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติที่วียนพะเยา อยู่ศูนย์กลางของจังหวัดพะเยา จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงหน้าที่และคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำโดยศึกษาลักษณะ ทางอุทกวิทยา และชีวภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำและมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่วางไว้บนลักษณะเหล่านี้ ได้แก่

- 1) ที่อยู่อาศัยของนกอพยพและสัตว์น้ำอื่น ๆ โดยเฉพาะชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยง
- 2) การป้องกันและปรับปรุงคุณภาพน้ำ
- 3) การลดความรุนแรงของน้ำไหลบ่าของน้ำ หรือการชะลอการไหลของน้ำเนื่องจากน้ำท่วม
- 4) การเติมน้ำบาดาล
- 5) การป้องกันและการปรับปรุงคุณภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ และพัฒนาพื้นที่เพื่อความสวยงาม
- 6) การคุ้มครองพืชและสัตว์ซึ่งก่อให้เกิดมรดกทางธรรมชาติของประเทศ
- 7) เชื่อมโยงด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์



ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการจัดทำโครงการแผนการใช้ที่ดินเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติที่วียนพะเยา ทำให้ได้ฐานข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ-สังคม นโยบาย และมาตรการในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถนำไปใช้ในการสนับสนุนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ รวมทั้งสามารถสนับสนุนแนวทางการกำหนดกรอบการดำเนินงาน และแนวทางการดูแลรักษาสีงแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน



การสำรวจ จำแนก และจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น

กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำมาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการสำรวจ จำแนก และจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 เพื่อสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ให้นำข้อมูลไปสนับสนุนการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ความเหมาะสมตามลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ข้อกฎหมาย นโยบายและสิ่งแวดล้อม



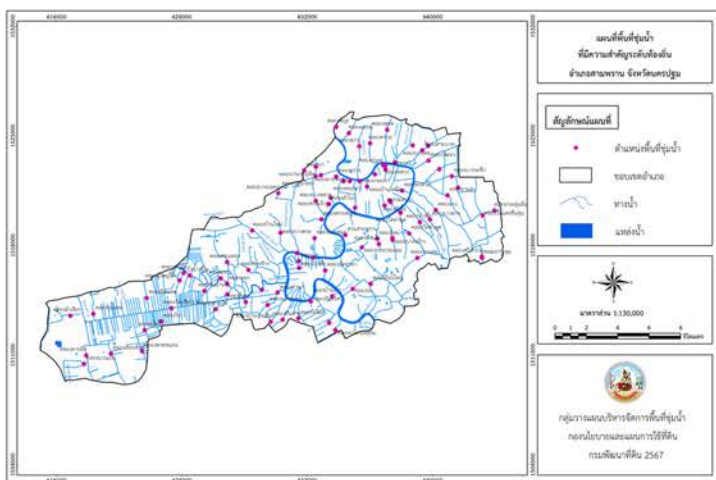
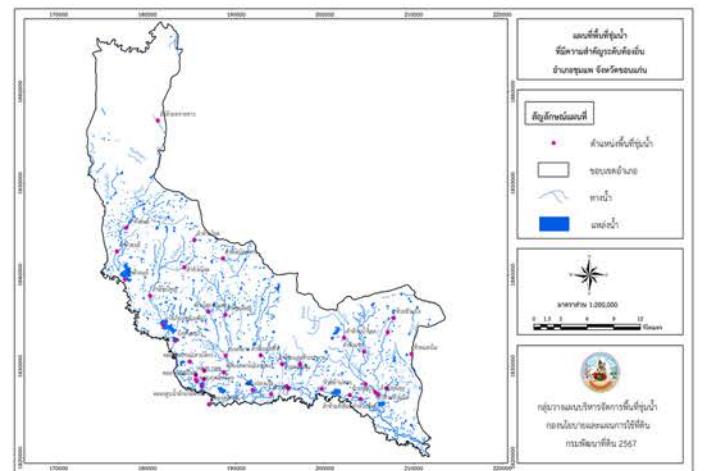
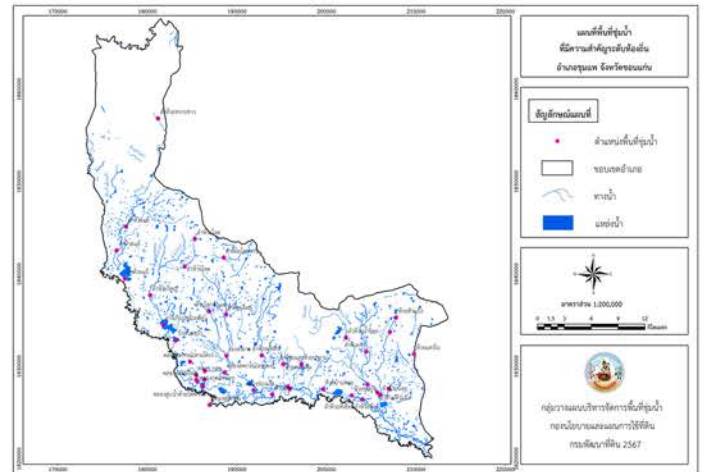
พื้นที่ชุ่มน้ำจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระดับท้องถิ่น หากเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในบัญชีรายชื่อแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ของท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรี (7 พฤศจิกายน 2532) โดยมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2564) เช่น เป็นแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร สมุนไพร เชื้อเพลิง พืชเส้นใย และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ มีคุณค่าทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนเป็นเส้นทางสัญจร และมีความสำคัญต่อระบบนิเวศท้องถิ่น เช่น ช่วยป้องกันน้ำท่วม ช่วยรักษาสมดุลของภูมิอากาศเฉพาะถิ่น ช่วยรักษาคุณภาพน้ำ เป็นต้น



การดำเนินงานสำรวจจำแนก จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากำหนดตำแหน่งให้สามารถอ้างอิงตามระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ ข้อมูลพิกัดจุดที่ตั้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดและจำแนกประเภทของข้อมูล ให้สถานะของตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำว่ามีการคงสภาพหรือหมดสภาพแล้ว พร้อมทั้งสำรวจความถูกต้องของข้อมูลจากภาคสนามเพื่อแก้ไขและปรับปรุงข้อมูลให้มีความสมบูรณ์



จัดทำรายงานพร้อมแผนที่ เพื่อนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปีงบประมาณ 2567 ได้ดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ขอนแก่น และมหาสารคาม ผลการสำรวจพบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำ หลายแห่งกำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมจากการบุกรุกพื้นที่ เนื่องจากไม่มีแนวเขตที่ชัดเจน มีการรุกกล้าเข้าไปในบริเวณ แม่น้ำ เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร พบการต้นเขินของ แหล่งน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออก กฎระเบียบ ข้อบังคับ สำหรับผู้ที่บุกรุกพื้นที่ชุ่มน้ำ ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้ตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ



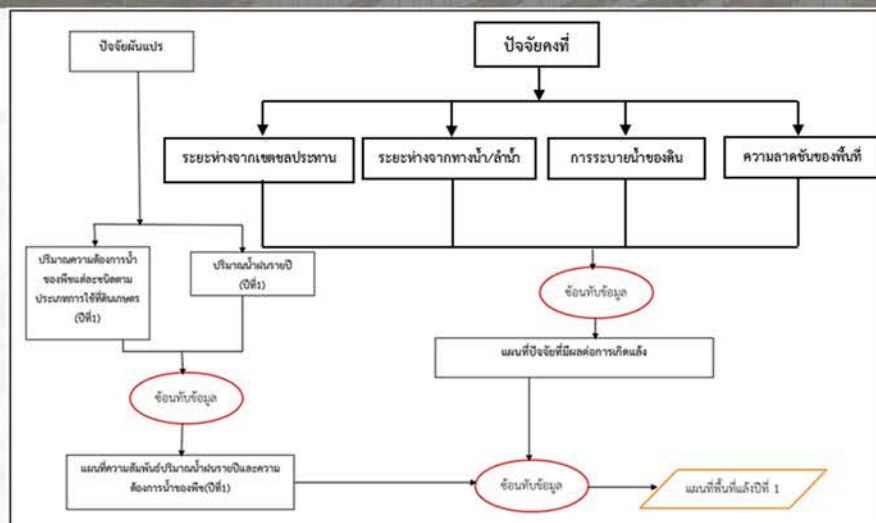
พื้นที่แล้งซ้ำซากภาคใต้

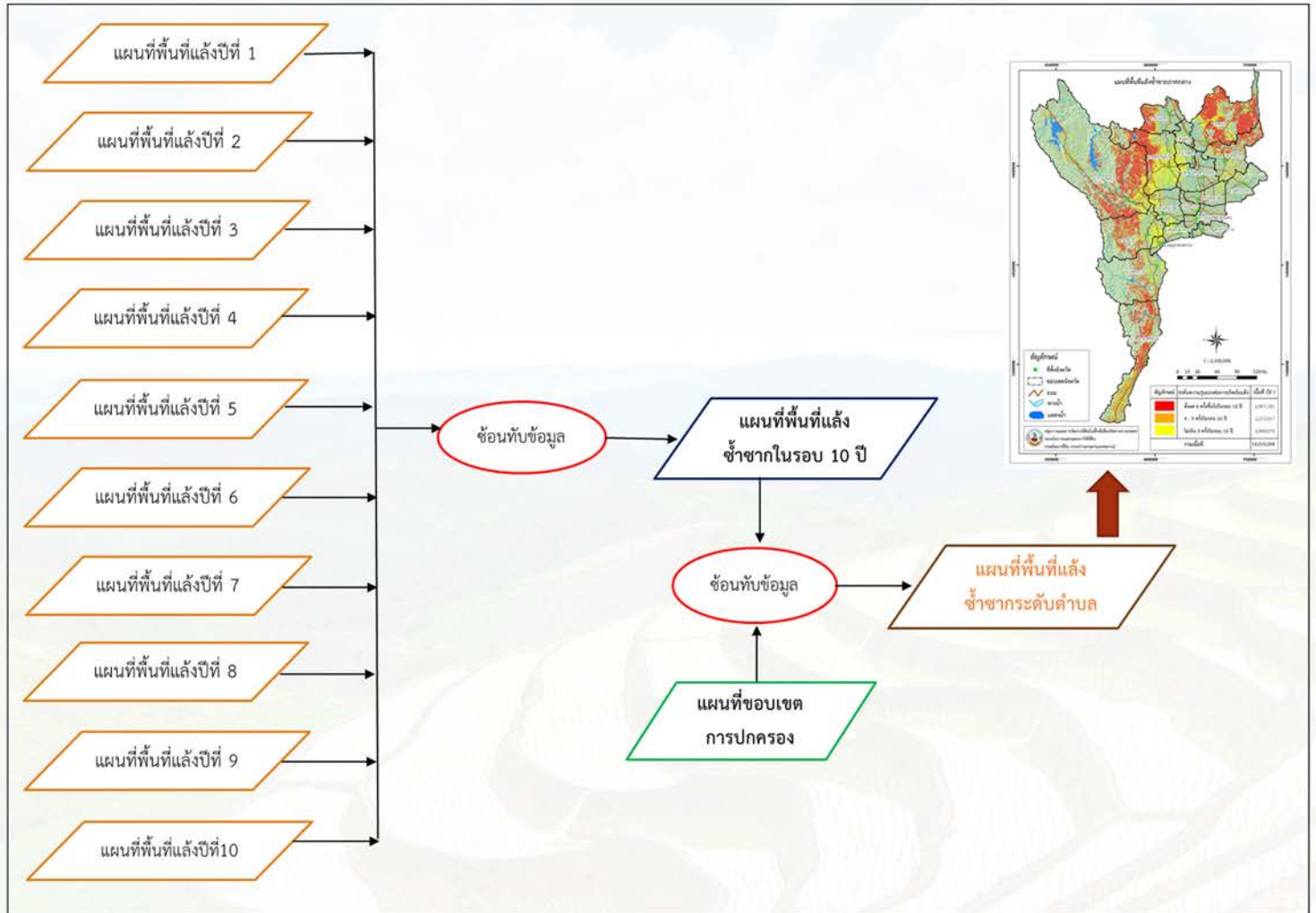
ปัจจุบันภาคใต้ของประเทศไทยเป็นภาคหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง โดยนับวันจะทวีความรุนแรงและขยายขอบเขตมากขึ้น ทั้งที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีค่อนข้างสูง แต่ปริมาณน้ำฝนลดลงทุกปี โดยภัยแล้งส่วนใหญ่เป็นภัยแล้งเป็นเวลานานในช่วงเดือนมีนาคม และเดือนเมษายน และเกิดฝนทิ้งช่วงในช่วงฤดูฝน คือเดือนมิถุนายนต่อเนื่องจนถึงเดือนกรกฎาคม ดังนั้นการศึกษในครั้งนี้ ได้นำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มาใช้เพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่แล้งซ้ำซาก โดยมีการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเกิดแล้งซ้ำซาก ซึ่งแบ่งออกเป็น ปัจจัยคงที่ ได้แก่ เขตชลประทาน ระยะห่างจากลำน้ำ การระบายน้ำของดิน และความลาดชันของพื้นที่ และในส่วนของปัจจัยผันแปร ได้แก่ ความต้องการน้ำของพืช และปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ย 10 ปี เพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่แล้งซ้ำซาก ซึ่งสามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่แล้งซ้ำซากได้ 3 ระดับ ดังนี้

พื้นที่แล้งระดับ 1 คือ พื้นที่แล้งซ้ำซากตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไปในรอบ 10 ปี หมายถึง พื้นที่ที่มีความแห้งแล้งด้านการเกษตรและเป็นพื้นที่เกิดขึ้นประจำ

พื้นที่แล้งระดับ 2 คือ พื้นที่แล้งซ้ำซาก 4-5 ครั้งในรอบ 10 ปี หมายถึง พื้นที่ที่มีความแห้งแล้งด้านการเกษตรและเป็นพื้นที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

พื้นที่แล้งระดับ 3 คือ พื้นที่แล้งซ้ำซากไม่เกิน 3 ครั้งในรอบ 10 ปี หมายถึง พื้นที่ที่มีความแห้งแล้งด้านการเกษตรและเป็นพื้นที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว



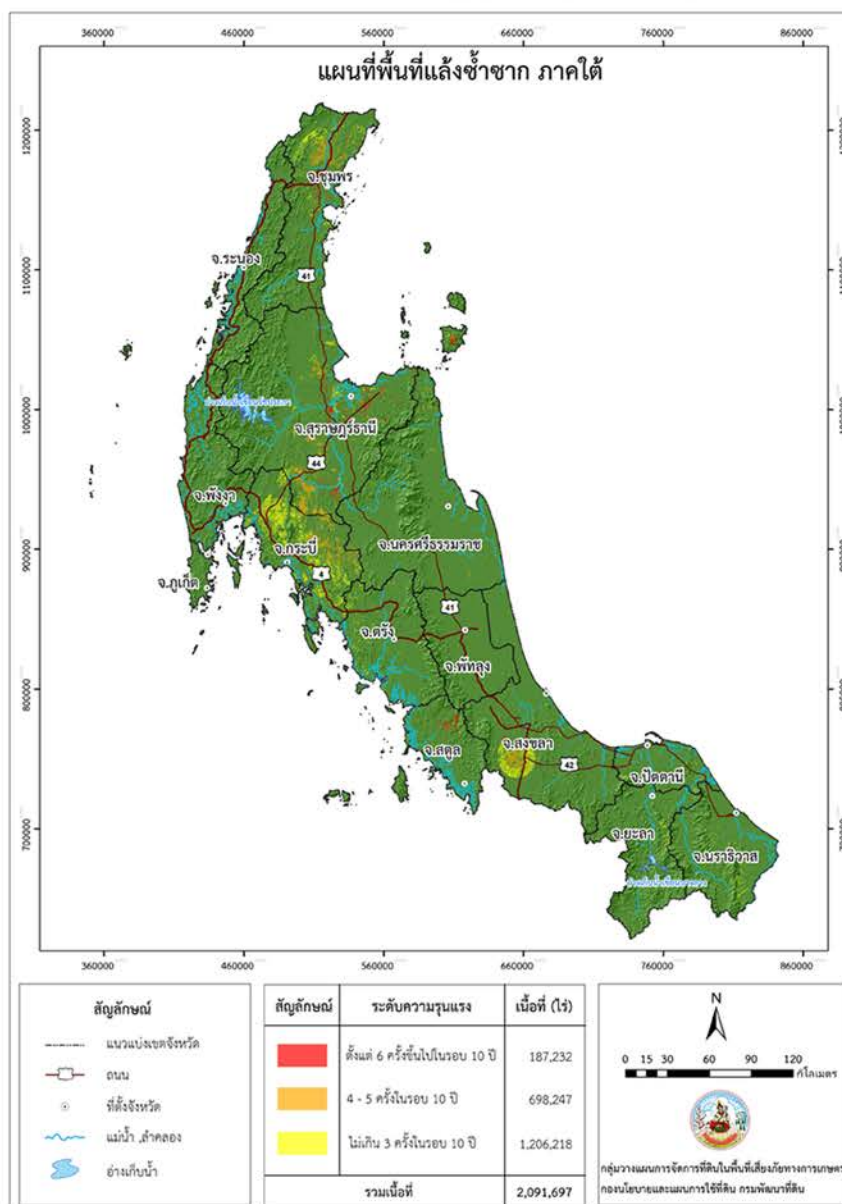


รูปที่ 1 ขั้นตอนการวิเคราะห์พื้นที่แล้งซ้ำซาก

หมายเหตุ: นำค่าปริมาณน้ำฝนรายปีและสภาพการใช้ที่ดิน ตั้งแต่ปีที่ 1 - ปีที่ 10 มาซ้อนทับกับแผนที่ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภัยแล้ง (ปัจจัยคงที่) จนได้แผนที่พื้นที่แล้งครบ 10 ปี

จากการวิเคราะห์พื้นที่แล้งซ้ำซากภาคใต้ โดยใช้ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา และที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพื้นที่แล้งซ้ำซากมากที่สุด มีการกำหนดคะแนนความสำคัญทั้ง 5 ปัจจัย โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักให้แต่ละปัจจัย และระดับค่าถ่วงน้ำหนักให้แต่ละประเภทข้อมูล จากนั้นทำการซ้อนทับข้อมูล (Overlay) พร้อมเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และหาความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละปัจจัยดังกล่าว ด้วยวิธีการถ่วงค่าน้ำหนักในแต่ละปัจจัย การประเมินพื้นที่แล้งซ้ำซาก พบว่า มีพื้นที่แล้งซ้ำซากภาคใต้ 2,091,697 ไร่ และกำหนดขอบเขตพื้นที่แล้งซ้ำซากได้ 3 ระดับ ดังนี้

1. พื้นที่แล้งซ้ำซากตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไปในรอบ 10 ปี มีเนื้อที่ทั้งหมด 187,232 ไร่ พบมากที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ 126,819 ไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสตูล มีเนื้อที่ 27,076 ไร่ และจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ 22,734 ไร่ ตามลำดับ
2. พื้นที่แล้งซ้ำซาก 4-5 ครั้งในรอบ 10 ปี มีเนื้อที่ทั้งหมด 698,247 ไร่ พบมากจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ 279,667 ไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดกระบี่ มีเนื้อที่ 178,811 ไร่ และจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ 147,082 ไร่ ตามลำดับ
3. พื้นที่แล้งซ้ำซากไม่เกิน 3 ครั้งในรอบ 10 ปี มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,206,218 ไร่ พบมากที่จังหวัดกระบี่ มีเนื้อที่ 559,273 ไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ 196,130 ไร่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ 129,556 ไร่ ตามลำดับ



รูปที่ 2 แผนที่พื้นที่แล้งซ้ำซากภาคใต้

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาดินที่แล้งซ้ำซากอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาและผลกระทบปริมาณน้ำฝนลดลง ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก และการปรับตัวของชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ต่อภัยแล้งที่เกิดขึ้น ควรมีแนวทางในการป้องกันและบรรเทาปัญหาดินที่แล้งซ้ำซากให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตร ด้วยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน การพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนและแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น สระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน การขุดลอก ปรับปรุงแหล่งน้ำให้เก็บกักน้ำ และใช้ประโยชน์ในการผลิตได้มากขึ้น
2. การแก้ไขปัญหาดินที่แล้งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่มีทุนและมีพื้นที่เพื่อให้มีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง
3. ควรมีการดูแลแหล่งน้ำของแต่ละจังหวัด เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลตนเอง โดยการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำด้วยตนเอง
4. การเตรียมแผนให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่แล้งซ้ำซากปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเป็นทางเลือกอื่น ๆ โดยยึดระบบความเหมาะสมของพื้นที่เกษตรกรรมสำหรับการปลูกพืช (Zoning by Agri-Map)

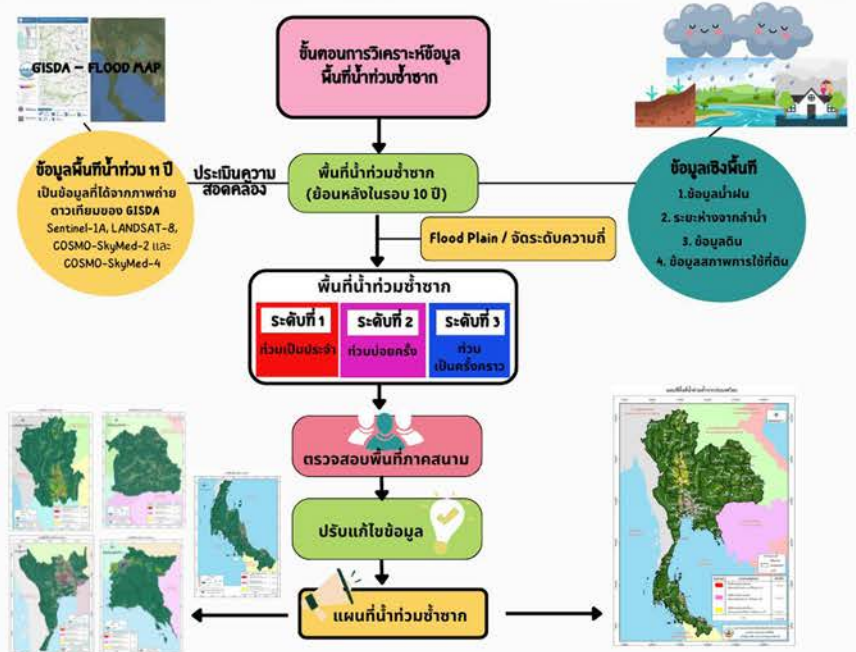


รูปที่ 3 ภาพจากการสำรวจภาคสนาม

การจัดทำฐานข้อมูลและวางแผนพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมซ้ำซาก

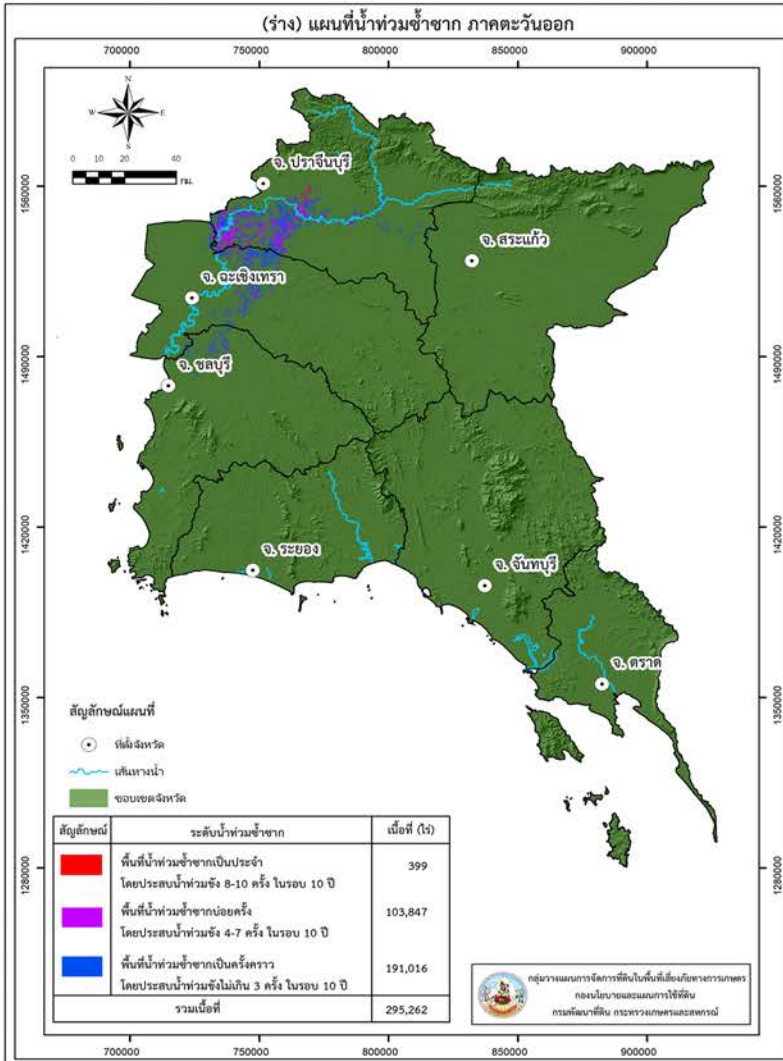
(ภาคตะวันออก)

ในปีงบประมาณ 2567 กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตรได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลและพัฒนาแผนที่พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากภาคตะวันออก เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาพื้นที่การเกษตรในพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมเป็นประจำ รวมทั้งแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เสี่ยง โดยได้ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายภาคตะวันออกจำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว โดยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อจัดระดับความความเสี่ยงในการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก และกำหนดร่างขอบเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก จากนั้นทำการสำรวจพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในสภาพพื้นที่จริงและสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม เพื่อนำเข้าข้อมูลภาคสนาม และปรับแก้ไขข้อมูลให้มีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น



รูปที่ 1 หลักการและขั้นตอนการวิเคราะห์พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก

ที่เกี่ยวกับการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อจัดระดับความความเสี่ยงในการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก และกำหนดร่างขอบเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก จากนั้นทำการสำรวจพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในสภาพพื้นที่จริงและสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม เพื่อนำเข้าข้อมูลภาคสนาม และปรับแก้ไขข้อมูลให้มีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น



รูปที่ 2 (ร่าง) แผนที่แสดงพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากภาคตะวันออก

จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลร่วมกับปัจจัยต่าง ๆ ในเบื้องต้น พบว่า ภาคตะวันออกมีพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ประมาณ 295,262 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ ประเทศไทย และร้อยละ 1.37 ของพื้นที่ภาคตะวันออก โดยได้จำแนกการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก ตามระดับความถี่ของการเกิดน้ำท่วม ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1

พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำ มีน้ำท่วมซ้ำมากกว่า 8 ครั้งในรอบ 10 ปี

ระดับที่ 2

พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากบ่อยครั้ง มีน้ำท่วมซ้ำ 4-7 ครั้งในรอบ 10 ปี

ระดับที่ 3

พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากเป็นครั้งคราว มีน้ำท่วมซ้ำไม่เกิน 3 ครั้งในรอบ 10 ปี



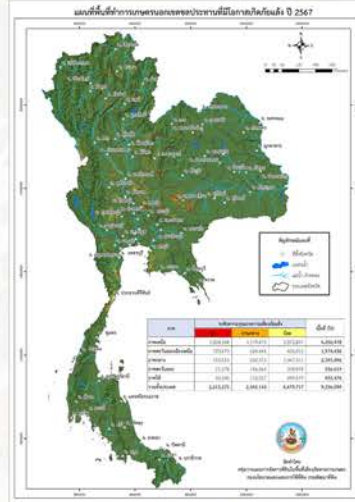
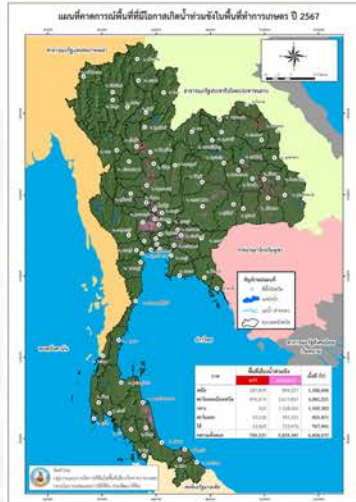
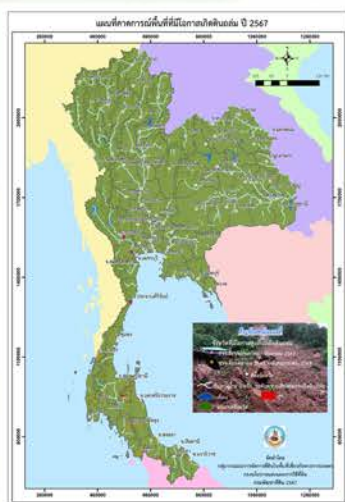
น้ำท่วมซ้ำซากในพื้นที่เกษตรเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต และรายได้ของเกษตรกร ซึ่งสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากในพื้นที่เกษตรมีหลายสาเหตุ เช่น ลักษณะสภาพภูมิประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงการก่อสร้างพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ เทคโนโลยีการสำรวจข้อมูลระยะไกล และการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์มาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงแผนที่พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก จะทำให้ฐานข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา การเกิดน้ำท่วมซ้ำซากในพื้นที่เกษตร รวมถึงการวางแผนการใช้ที่ดินที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยป้องกัน ลดผลกระทบ ลดความเสี่ยง และความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นจากการทำการเกษตรในพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากต่อไปได้



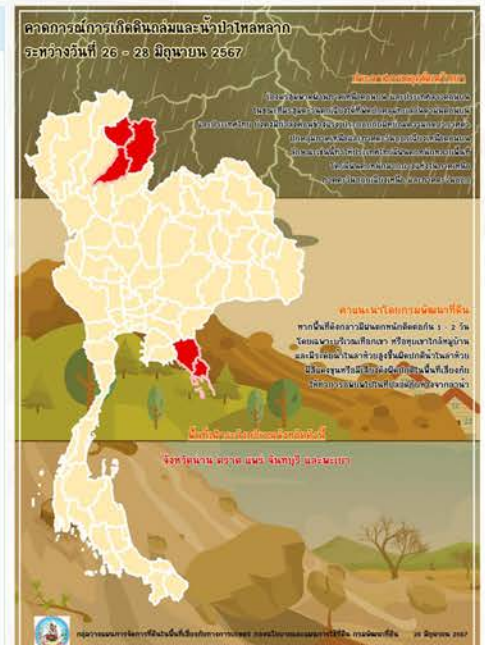
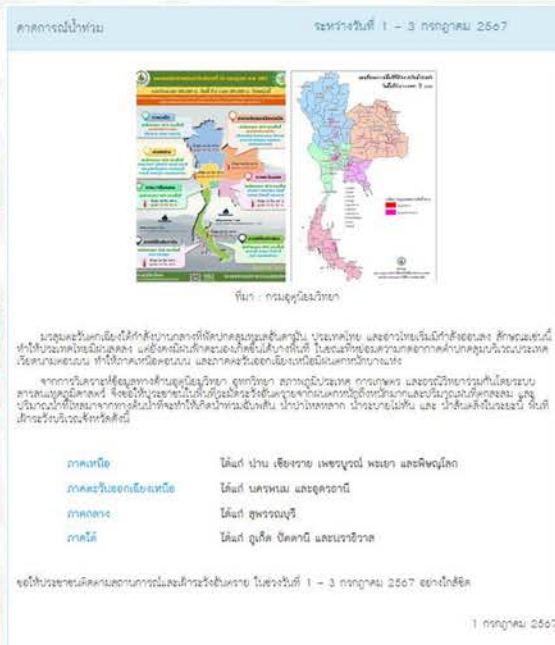
แผนที่เตือนภัยดินถล่ม น้ำท่วม และภัยแล้ง 77 จังหวัด ในพื้นที่ทำการเกษตร

แผนที่เตือนภัยดินถล่ม น้ำท่วม และภัยแล้ง 77 จังหวัด ในพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งช่วยให้มีการเตรียมพร้อมและการอพยพ ลดความเสียหายและบรรเทาผลกระทบในพื้นที่การเกษตร ในปีงบประมาณ 2567 กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตร ได้จัดทำแผนที่คาดการณ์ออกมา 4 ชนิด ได้แก่ แผนที่คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดดินถล่ม แผนที่คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตร แผนที่พื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานที่มีโอกาสเกิดภัยแล้ง และแผนที่คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงในพื้นที่ทำการเกษตร โดยมีข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยทั้งในรูปแบบของเชฟไฟล์และรูปแบบของตารางในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ระดับความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม	
				ปานกลาง	มาก
เหนือ	เชียงใหม่	อ.ไชยปราการ	ด.สวนดอกไม้	90	90
			อ.ไชยปราการ รวม	90	90
		อ.ไชยปราการ	ด.เกาะช้าง	739	739
			อ.ไชยปราการ รวม	149	149
		อ.ไชยปราการ	ด.ดอยสะเก็ด	526	526
			อ.ไชยปราการ รวม	108	108
		อ.ไชยปราการ	ด.วังเหนือ	23	23
			อ.ไชยปราการ รวม	1,125	1,125
		อ.ไชยปราการ	ด.ดอยสะเก็ด	3,256	3,256
			อ.ไชยปราการ รวม	5,906	5,906
		อ.ไชยปราการ	ด.ดอยสะเก็ด	586	586
			อ.ไชยปราการ รวม	49	49
		อ.ไชยปราการ	ด.ดอยสะเก็ด	81	81
			อ.ไชยปราการ รวม	17	17
		อ.ไชยปราการ	ด.ดอยสะเก็ด	208	208
			อ.ไชยปราการ รวม	53	53
		อ.ไชยปราการ	ด.ดอยสะเก็ด	423	423
			อ.ไชยปราการ รวม	1,417	1,417



โดยสามารถติดตามข้อมูลได้ทั้ง website ของกลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางธรณี
<http://irw101.udd.go.th> และ Facebook: NCRAP Disaster



การเตือนภัยธรรมชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการปรับตัวและการรับมือกับภัยธรรมชาติ ช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

การป้องกันความเสียหาย: การเตือนภัยล่วงหน้าช่วยให้เกษตรกรมีเวลาเตรียมตัวและป้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับพืชผลและสัตว์เลี้ยง

การจัดการทรัพยากรน้ำและดิน: เกษตรกรสามารถจัดการทรัพยากรน้ำและดินได้ดีขึ้น โดยการปรับแผนการใช้น้ำและการเพาะปลูกตามข้อมูลการเตือนภัย

การเตรียมพร้อมในการจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน: การเตือนภัยช่วยให้เกษตรกรและชุมชนมีเวลาเตรียมพร้อมในการจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น การเก็บเกี่ยวพืชก่อนเวลา การสร้างแนวกันน้ำ หรือการจัดหาวัสดุป้องกันภัย

การสนับสนุนการเพาะปลูกที่ยั่งยืน: การเตือนภัยช่วยสนับสนุนการเพาะปลูกที่ยั่งยืน โดยช่วยเกษตรกรในการปรับตัวและจัดการกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ



*หมายเหตุ: 1 ภาพจากข่าว TNN วันที่ 29 พ.ค. 2567

2 ภาพจากข่าว TNN วันที่ 8 มิ.ย. 2567

3 ภาพจากข่าว Thai PBS วันที่ 14 พ.ค. 2567

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับความชื้นในดิน เพื่อจัดทำข้อมูลความชื้นในดิน ในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง จังหวัดกำแพงเพชร

ปริมาณน้ำฝนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณความชื้นในดิน เนื่องจากน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักที่เติมความชื้นให้กับดิน เมื่อฝนตกน้ำจะซึมลงไปในดินและถูกดูดซับไว้โดยอนุภาคของดิน ทำให้ดินมีความชื้นเพิ่มขึ้น ความชื้นในดินมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากน้ำในดินทำหน้าที่เป็นตัวทำละลายและเป็นตัวนำสารอาหาร นอกจากนี้ยังช่วยควบคุมอุณหภูมิของดินและเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเมแทบอลิซึมของพืช หากมีปริมาณน้ำฝนมากความชื้นในดินก็จะสูงขึ้น แต่ถ้าปริมาณน้ำฝนต่ำหรือมีการระเหยของน้ำจากดินมากความชื้นในดินก็จะลดลง

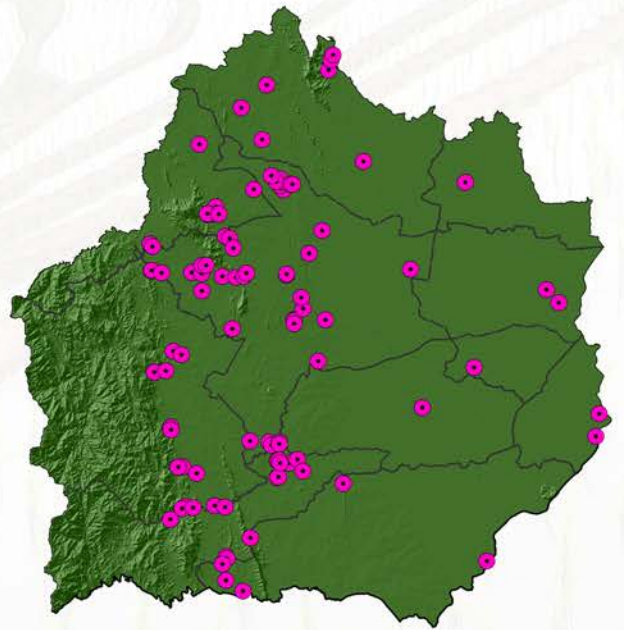
การคาดการณ์ภัยแล้งโดยใช้ความชื้นในดินและปริมาณน้ำฝนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการประเมินความเสี่ยงและเตรียมการรับมือกับภัยแล้ง วิธีการนี้สามารถทำได้โดยการรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ได้แก่

การวัดความชื้นในดิน: การใช้เซ็นเซอร์วัดความชื้นในดินสามารถให้ข้อมูลที่แม่นยำเกี่ยวกับสถานะน้ำในดิน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของความแห้งแล้ง

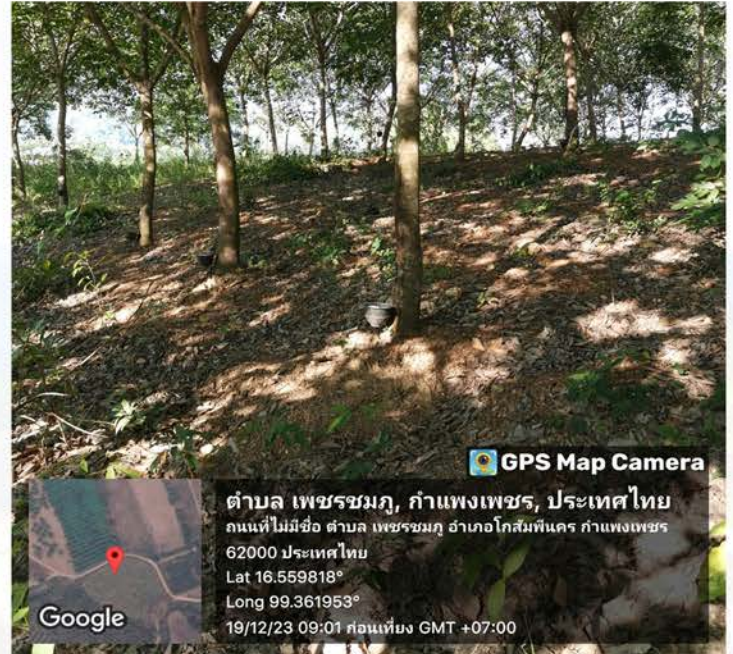
การใช้ดัชนีความแห้งแล้ง: (Drought Index) ดัชนีนี้คำนวณจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปริมาณน้ำฝนสะสม และความชื้นในดิน เพื่อประเมินระดับความแห้งแล้งในพื้นที่

การใช้ข้อมูลจากดาวเทียม: การใช้ภาพถ่ายดาวเทียมสามารถช่วยในการติดตามการเปลี่ยนแปลงของความชื้นในดินและปริมาณน้ำฝนในพื้นที่กว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปีงบประมาณ 2567 กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตรได้ดำเนินการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับความชื้นในดิน เพื่อจัดทำข้อมูลความชื้นในดินของพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้



1. กำหนดจุดวัดความชื้นดิน โดยคัดเลือกพื้นที่ทำการเกษตรที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด 3 ชนิดพืช คือ อ้อย มันสำปะหลัง และยางพารา จำแนกตามกลุ่มเนื้อดินเป็น 3 กลุ่มเนื้อดิน คือ กลุ่มเนื้อดินหยาบ กลุ่มเนื้อดินปานกลาง และกลุ่มเนื้อดินละเอียด



2. เก็บข้อมูลความชื้นในดินจากการตรวจวัดภาคสนาม



3. รวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายวัน จากกรมอุตุนิยมวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

ฝน 24 ชั่วโมง	ฝนวัน	ฝนรวม	ฝนรายเดือน	ฝนรายปี
ชื่อสถานี	ที่ตั้ง	เวลา	ฝนล่าสุด (มม.) ↓	
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	38.6	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	36.5	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	30.5	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	13.5	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	6.5	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	5.0	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	3.0	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	2.6	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	2.0	๒๕
สถานีวัดฝนลพบุรี	ลพบุรี อ.ลพบุรี จ.ลพบุรี	10:00	1.2	๒๕

EARLY WARNING SYSTEM													
ระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า และเตือนภัยล่วงหน้าจากข้อมูล													
เลือกวันที่ ต้องการดูข้อมูล ฝนรายวัน : Show													
ฝน 12 ชม. สูงสุด													
ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 12 ชั่วโมง สูงสุด 2159 สถานี วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2566 เวลา ข้อมูล ณ เวลา 7:00 นาฬิกา													
ที่	รหัส	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ชล.ก.	ค่า	ฝน(12 ชม.) มม.	ฝน(12 ชม.) มม.	ฝน(12 ชม.) มม.	ฝน(12 ชม.) มม.	ฝน(12 ชม.) มม.	ความชื้น
1	STN0019	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	9	C	1.0	49.0	96.0	53.80	1.94
2	STN0142	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	8	S	0.5	36.0	99.0	23.20	N/A
3	STN0845	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	8	S	0.5	24.5	48.0	23.10	2.36
4	STN0046	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	8	S	0.5	24.5	21.0	24.20	0.45
5	STN0989	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	1	X	0.5	24.5	47.5	19.00	0.47
6	STN0928	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	8	S	0.5	24.5	20.0	59.90	N/A
7	STN0995	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	1	X	0.5	24.0	47.5	19.70	1.20
8	STN0972	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	ชล.ก.	6	E	0.5	24.0	47.5	24.80	0.42

รหัส	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ฝนรายวัน(07:00) mm	ความชื้น
STN0041	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	8	56.3
STN0440	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	1	N/A
STN0670	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	3.5	N/A
STN0914	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0.5	69.4
STN0547	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	N/A
STN0300	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	0
STN0042	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	1	N/A
STN0043	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	0.2
STN0044	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	3.5	56.6
STN0045	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	12	62.8
STN0002	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	67.1
STN0003	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	53.3
STN0669	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	12.5	0
STN0913	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0.5	0.2
STN1167	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	8	71.6
STN0915	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	0
STN0912	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	0	0
STN0669	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	12.5	0
STN0045	บ้านนาเกลือ	บ้านนา	บ้านนา	ลพบุรี	12	62.8

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนและความชื้นในดิน เพื่อเป็นฐานข้อมูลนำไปจัดทำข้อมูลความชื้นในดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

การใช้ที่ดิน	เนื้อดิน	แปลงที่	ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับความชื้นในดิน	
			ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
อ้อย	หยาบ	1	0.58	สัมพันธ์ปานกลาง
		2	0.52	สัมพันธ์ปานกลาง
		3	0.42	สัมพันธ์น้อย
		4	-0.13	ไม่มีความสัมพันธ์
	ปานกลาง	1	0.65	สัมพันธ์ปานกลาง
		2	0.07	สัมพันธ์น้อย
		3	0.06	สัมพันธ์น้อย
		4	0.58	สัมพันธ์ปานกลาง
		5	0.25	สัมพันธ์น้อย
		6	0.02	สัมพันธ์น้อย
	ค่อนข้างละเอียด	1	0.34	สัมพันธ์น้อย
		2	0.34	สัมพันธ์น้อย
		3	0.16	สัมพันธ์น้อย
		4	0.69	สัมพันธ์ปานกลาง
		5	0.38	สัมพันธ์น้อย
		6	0.16	สัมพันธ์น้อย
		7	0.04	สัมพันธ์น้อย

การคาดการณ์ภัยแล้งเป็นสิ่งสำคัญในการรับมือกับปัญหาสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้น แต่การคาดการณ์ภัยแล้งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลความชื้นในดิน เพื่อเพิ่มความแม่นยำของข้อมูลคาดการณ์ ซึ่งการศึกษาข้อมูลความชื้นในดินของประเทศไทยยังมีน้อย ทั้งที่เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งของประเทศ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความชื้นในดิน มีหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นดิน พืช หรือสภาพอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณน้ำฝน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลกระทบต่อระดับความชื้นในดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่นอกเขตชลประทาน การได้มาซึ่งข้อมูลความชื้นในดินจำเป็นต้องมีการติดตั้งเครื่องมือหรือมีการเก็บข้อมูลจากพื้นที่โดยตรง ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้นการทราบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับความชื้นดิน ทำให้สามารถหาข้อมูลความชื้นดินได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลความชื้นดินไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการกระจายตัวของสภาพภูมิอากาศเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูล โดยจะทำให้การประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น ช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเพาะปลูกพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มีการปรับตัวรับมือให้เข้ากับภัยแล้งที่จะเกิดขึ้น



การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และสำรวจระยะไกลเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูล การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตรภาคเหนือ

การชะล้างพังทลายของดิน (Soil Erosion) คือ กระบวนการที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, 2551) ซึ่งสถานการณ์ การชะล้างพังทลายของดินในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่สูงหรือภูเขา มักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแผ้วถางป่า การทำถนน การทำเกษตรกรรม การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินหรือการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยขาดการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น



ภาพที่ 1 ตัวอย่างสภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ทำการเกษตรภาคเหนือ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของภาคเหนือเป็นเทือกเขาสูงสลับกับที่ราบระหว่างเขา เอื้อต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ประกอบกับ เกษตรกรขาดพื้นที่ทำกินทำให้บางพื้นที่มีการทำการเกษตรในพื้นที่ป่าโดยเป็นการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม นอกจากนี้การเกษตรแบบดั้งเดิม ไม่มีการปรับปรุงและรักษาดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงส่งผลให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินมากยิ่งขึ้น

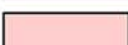


ภาพที่ 2 การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตรภาคเหนือ

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการประเมินการชะล้างพังทลายของดิน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และสนับสนุนงานด้านวางแผนการใช้ที่ดิน มีการจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบรายงานและแผนที่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และข้อมูลสำรวจระยะไกลมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตร คำนวณปริมาณการสูญเสียดินจากสมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation : USLE) ของ Wischmeyer and Smith (1978) ปัจจุบันฐานข้อมูลที่ใช้ในการประเมินการชะล้างพังทลายของดินได้มีการปรับปรุงให้มีความละเอียดและเป็นปัจจุบันมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝนและค่าปัจจัยการกัดกร่อนของฝน ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การชะล้างพังทลายของดินทำให้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต และการใช้ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแผนที่การชะล้างพังทลายของดินให้เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้ในการวางแผนอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เกษตรต่อไป



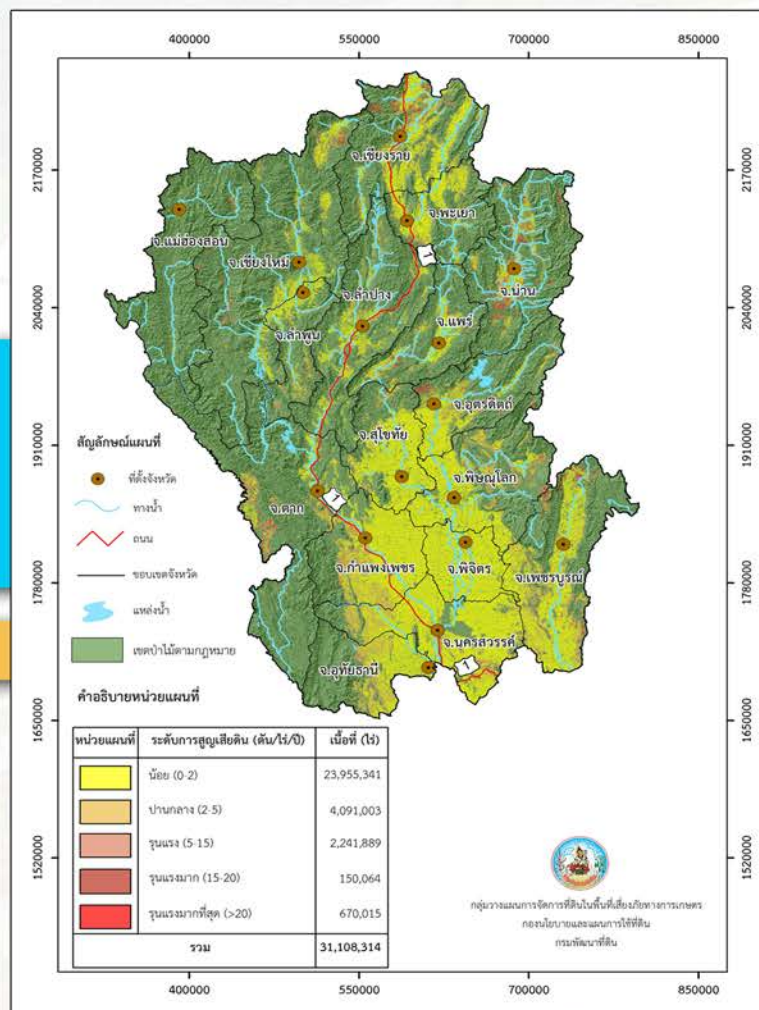
ปีงบประมาณ 2567 กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน โดยกลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตร ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์เพื่อประเมินพื้นที่เกิดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตรในเขตภาคเหนือเนื้อที่ 106,027,680 ไร่ ครอบคลุม 17 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตร โดยใช้วิธีการศึกษาและคำนวณปริมาณการสูญเสียดินจากสมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation : USLE) แล้วทำการจัดชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดิน 5 ระดับ ดังนี้

	ชั้น 1 น้อย (slight) อัตราการสูญเสียดิน 0-2 ตันต่อไร่ต่อปี
	ชั้น 2 ปานกลาง (moderate) อัตราการสูญเสียดิน 2-5 ตันต่อไร่ต่อปี
	ชั้น 3 รุนแรง (severe) อัตราการสูญเสียดิน 5-15 ตันต่อไร่ต่อปี
	ชั้น 4 รุนแรงมาก (very severe) อัตราการสูญเสียดิน 15-20 ตันต่อไร่ต่อปี
	ชั้น 5 รุนแรงมากที่สุด (extremely severe) อัตราการสูญเสียดินมากกว่า 20 ตันต่อไร่ต่อปี

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทำการคัดเลือกพื้นที่สำรวจข้อมูลภาคสนาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นทำการแก้ไขและปรับปรุงข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น แล้วจัดทำเป็นแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่เสี่ยงต่อการสูญเสียดินรายจังหวัด และรายภาค

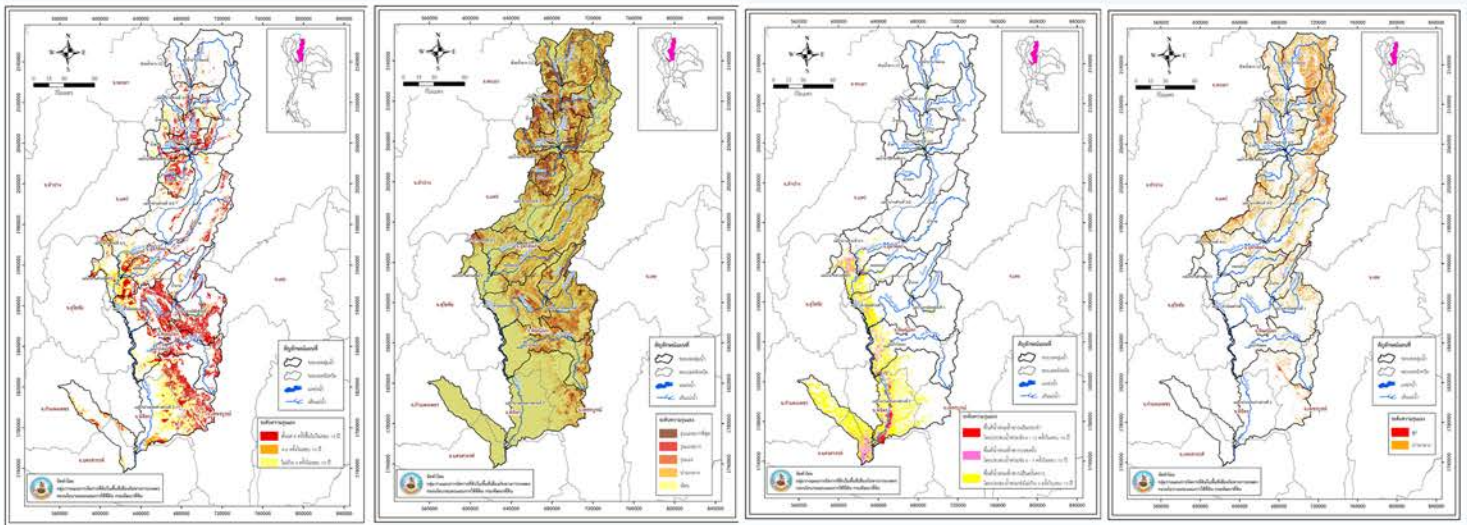


ปริมาณการสูญเสียดินสูงสุดที่ยอมรับได้ในประเทศไทยอยู่ที่ 2 ตันต่อไร่ หรือเทียบเท่ากับ 0.96 มิลลิเมตรต่อปี การสูญเสียในระดับนี้จะไม่ทำให้สมรรถนะของดินสำหรับการเกษตรเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา 25 ปี ค่าการสูญเสียดินสูงกว่าระดับนี้จะมีผลเสียหายต่อคุณภาพดินและผลผลิตพืชในระยะยาว ไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมจากการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ภาคเหนือมีเนื้อที่เสี่ยงต่อการสูญเสียดินในพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 31,108,314 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.34 ของเนื้อที่ทั้งภาค พื้นที่ส่วนใหญ่มีระดับชั้นการสูญเสียดินอยู่ในระดับน้อย (0-2 ตันต่อไร่ต่อปี) จำนวน 23,955,341 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 77.01 ของพื้นที่การสูญเสียดินในพื้นที่ทำการเกษตรภาคเหนือทั้งหมด รองลงมาคือระดับปานกลาง (2-5 ตันต่อไร่ต่อปี) จำนวน 4,091,003 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.15 และระดับรุนแรง (5-15 ตันต่อไร่ต่อปี) จำนวน 2,241,889 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.21 และระดับรุนแรงมากที่สุด (> 20 ตันต่อไร่ต่อปี) จำนวน 150,064 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.15 และระดับรุนแรงมาก (15-20 ตันต่อไร่ต่อปี) จำนวน 150,064 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.48 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 3



การจัดทำฐานข้อมูลและวางแผนพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำน่าน

การจัดทำฐานข้อมูลและวางแผนพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่ และวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตร ได้แก่ น้ำท่วม ภัยแล้ง และดินถล่ม ทางด้านการป้องกัน การบรรเทาผลกระทบ การฟื้นฟู การพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การทำการเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และภูมิสังคม เพื่อลดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างเหมาะสม และศึกษาวิเคราะห์สถานภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจสังคม ประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เช่น ลักษณะและสมบัติของดิน และจัดทำหน่วยที่ดินสำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ น้ำท่วม ภัยแล้ง และดินถล่ม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้



1. รวบรวมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม เช่น ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย ข้อมูลสถิติทางอุตุนิยมวิทยา การใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลกลุ่มชุดดิน ข้อมูลด้านป่าไม้ตามกฎหมาย ขอบเขตการปกครอง ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมย้อนหลัง ข้อมูลชลประทาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ปฏิทินการเพาะปลูกพืชและรูปแบบการเกษตร ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำและสถานะ เศรษฐกิจสังคม เป็นต้น รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้านการเกษตร

2. ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ นโยบายการใช้ที่ดินและกฎหมายแผนการเตรียมรับสถานการณ์การเกิดภัย ทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น รวมทั้งวิเคราะห์ทัศนคติของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมในพื้นที่เสี่ยงภัย

3. การนำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) เช่น แผนที่พื้นที่เสี่ยงภัย (น้ำท่วม ภัยแล้ง และดินถล่ม) แผนที่กลุ่มชุดดิน แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ขอบเขตการปกครอง แผนที่การพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน แผนที่ขอบเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯลฯ ทำการเก็บข้อมูลในรูป Digital Data โดยใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และข้อมูลเชิงบรรยาย เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม และข้อมูลตัวเลขอื่น ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป



4. วิเคราะห์ข้อมูลจัดทำแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย (น้ำท่วม ภัยแล้ง และดินถล่ม) โดยนำผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมมาประกอบการพิจารณา ตลอดจนนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วยการสร้างแผนที่แผนการใช้ที่ดินลุ่มน้ำ และกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมสำหรับกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน เขตอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) โดยวิธีการซ้อนทับข้อมูลหลายชั้น พร้อมทั้งเงื่อนไขตามที่ได้กำหนดไว้

5. สํารวจข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ เพื่อดตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และปรับแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จริง



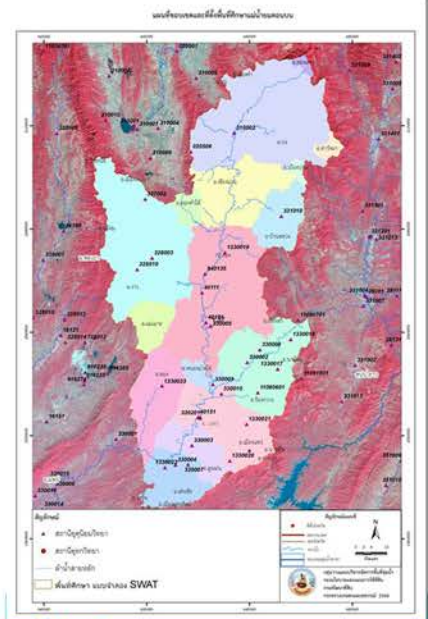
6. จัดทำแผนการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และแนวทางการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการพัฒนาพื้นที่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสภาพภูมิสังคม พร้อมเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน



ผลงานวิจัยปี 2567

แผนงานศึกษาการประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำยมตอนบน ด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ SWAT

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ได้ถูกนำเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการผลิตฐานข้อมูลสำคัญที่นำมาใช้แบบจำลองระบบภูมิสารสนเทศศาสตร์ (Geo-informatics System : GIS) Arnold et al. (1998) ได้พัฒนาเครื่องมือ Soil and Water Assessment Tool (SWAT) สำหรับการประเมินปริมาณน้ำท่า ปริมาณตะกอน และปริมาณสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร ภายในพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดเล็ก ลุ่มน้ำขนาดใหญ และลุ่มน้ำที่มีความซับซ้อน โดยสามารถคำนวณเป็นรายวันต่อเนื่องตามระยะเวลาที่ยาวนานได้ โดยแบบจำลอง SWAT อาศัยข้อมูลพื้นฐานเชิงกายภาพ แทนการใช้สมการถดถอยในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่นำเข้ากับผลลัพธ์ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานเชิงกายภาพที่แบบจำลอง SWAT ต้องการ เป็นโมเดลที่เปิดใช้งานซอฟต์แวร์สารสนเทศซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก USDA Agricultural Research Service ที่ Blackland Research & Extension Center ในเทมเพิล รัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา เป็นแบบจำลองที่เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ลุ่มน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลุ่มผู้ใช้งานอย่างกว้างขวาง และศึกษาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้ส่งผลกระทบไปทั่วโลกและส่งผลกระทบต่อปริมาณฝน ซึ่งทำให้รูปแบบการตกของฝนและการกระจายตัวของฝนเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อทางการเกษตร และยังนิยมศึกษาภัยพิบัติต่าง ๆ



พื้นที่ศึกษาแบบจำลอง SWAT



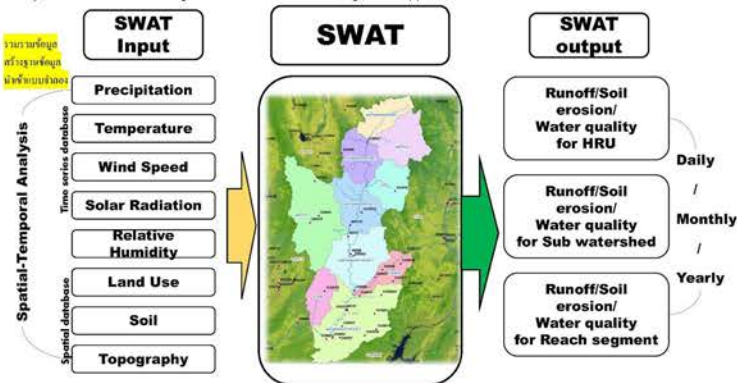
การศึกษาสภาพการใช้ที่ดินระดับไร่นา ในสถานะแล้ง



ดังนั้น กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน จึงได้จัดทำการศึกษาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ SWAT เพราะภัยแล้งเป็นหนึ่งในปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมมานาน โดยปัญหาภัยแล้งเกิดจากหลายสาเหตุทั้งสาเหตุโดยธรรมชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงฤดูกาล และสาเหตุจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ส่งผลกระทบของภัยแล้งทำให้พืชขาดน้ำ การเจริญเติบโตหยุดชะงัก ปริมาณและคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดยกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพัฒนาด้านการเกษตรให้เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ออกแบบมาตรการการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเครื่องมือในการลดผลกระทบจากภัยพิบัติภัย ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล จากมาตรการการอนุรักษ์



Study the Assessment of Drought areas for Landuse Planning in the Upper Nan River Basin with Mathematical SWAT models



กระบวนการทำงานของแบบจำลอง

ดินและน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน โดยยืนยันตามหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific evidence) ในพื้นที่ลุ่มน้ำยมตอนบน ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2564) มีคุณค่าและความสำคัญของ 22 ลุ่มน้ำหลัก 353 ลุ่มน้ำสาขาใหม่



นวัตกรรมทนแล้ง

โครงการศึกษาความชื้นดินและปริมาณกักเก็บน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ที่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาข้าวไม่เหมาะสม เป็นเกษตรทางเลือกอื่น

การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระบบการผลิตข้าวนาข้าวฝนอย่างยั่งยืน โดยการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตามโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-map) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (บ่อจั่ว) และการปรับปรุงแปลงนาของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ช่วยให้มีน้ำผิวดินในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น แต่จะสามารถเก็บกักได้ตลอดฤดูกาลและเพียงพอต่อการเพาะปลูกหรือไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณและออกแบบที่เหมาะสม และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการใช้น้ำ เพื่อการปลูกพืช รูปแบบการจัดการน้ำในนาข้าว หรือพื้นที่ปลูกพืชอื่น ตลอดจนวิธีการจัดการน้ำอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการใช้น้ำที่เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกร



เพื่อให้ทราบถึงปริมาณและคุณภาพการกักเก็บน้ำภายใต้การจัดการพื้นที่รูปแบบต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาข้าว ไม่เหมาะสมเป็นเกษตรทางเลือกอื่น และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อติดตามปริมาณการกักเก็บน้ำในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจะทำให้มีการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อรองรับและปรับตัวของเกษตรกร ในพื้นที่ต่อสภาวะภัยแล้งอย่างยั่งยืนด้วยการจัดการพื้นที่โดยการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม มุ่งเน้นศึกษา จุดแข็งและลดความอ่อนไหวต่อสภาวะภัยแล้งของพื้นที่ ติดตามและประเมินหรือคาดการณ์ความชื้น และสถานภาพน้ำใน พื้นที่อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการจัดการดินและน้ำร่วมกับภูมิปัญญาชาวบ้านในการเพิ่มพื้นที่ การกักเก็บน้ำ และประสิทธิภาพการใช้น้ำ มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจด้วยการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่ถูกต้องและหลากหลาย ก่อให้เกิดปริมาณน้ำที่เพียงพอ ความหลากหลายทางชีวภาพ และเกษตรกรคุณภาพ



ทั้งนี้ กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางธรณีได้รับอนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ 2567 ดำเนินโครงการวิจัยภายใต้หัวข้อ “การศึกษาความขึ้นดินและปริมาณกักเก็บน้ำในพื้นที่เสี่ยงแล้ง ที่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรทางเลือกอื่น” โดยการดำเนินการในครั้งได้ดำเนินการในพื้นที่อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรี



ระดับความสูง 55.4 เมตร
ความเร็วลม 0.1 กม/ชม
อุณหภูมิ 31.5 องศาเซลเซียส
N 1624899 E 576416
18° N





กิจกรรมปี 2567

วันอังคารที่ 9 มกราคม 2567 ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน พร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกลุ่มฯ หัวหน้าฝ่าย และเจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรเพื่อความเป็นสิริมงคล เนื่องในเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2567 โดยมีนายปราโมทย์ ยาใจ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นประธาน

ในพิธี พร้อมด้วย ดร.อาทิตย์ ศุขเกษม รองอธิบดีด้านวิชาการ นายอนุวัชร โพธินาม รองอธิบดีด้านปฏิบัติการ ที่ปรึกษา และคณะผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดินทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งถวายแด่พระสงฆ์ จำนวน 19 รูป เพื่อร่วมกันสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญ ณ กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ



วันพุธที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567 นายชาคริต อินณะระ
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมพิธีถวาย
ความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแต่สมเด็จพระ
พระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี โดยมี ร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานพิธีพร้อมด้วย
นายไชยา พรหมา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายปราโมทย์ ยาใจ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน และผู้บริหาร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร



วันศุกร์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 นายชาคริต อินณะระ
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมประชุม
เชิงปฏิบัติการ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 ประจำปี 2567 พร้อมด้วย
นายพิสิษฐ์ พานิช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

และนายอดิศร ใจชื่น นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ โดยมี
นายสุทธิธล วงษ์จันทา ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดิน
เขต 4 เป็นประธานฯ การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ มีวัตถุประสงค์
เพื่อให้แนวการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลการวิเคราะห์ชุมชน
แบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์บริบทพื้นที่ กระบวนการดำเนินงาน
ตาม Smart A4 เข้มทิศสร้างสุข



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 ประจำปี 2567

และการเชื่อมโยงสู่แผนปฏิบัติการ ให้แก่ ผู้อำนวยการสถานี
พัฒนาที่ดิน ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน ผู้อำนวยการ
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน และเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงาน
พัฒนาที่ดินเขต 4 ณ อาคารฝึกอบรม สำนักงานพัฒนาที่ดิน
เขต 4 จังหวัดอุบลราชธานี





กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมกับคณะผู้บริหาร กษ. ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่จังหวัดพะเยา

วันเสาร์ที่ 2 มีนาคม 2567 เวลา 10.00 น. นายชาคริต อินันระ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาและส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ บริเวณหนองเล็งทราย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พร้อมด้วย เจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน โดยมี นางสาวเบญจพร ชาครานนท์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าคณะ

มีนายธนสาร ธรรมสอน ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นางสาวสุมิตรา วัฒนา รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ด้านบริหาร ร่วมลงพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่หนองเล็งทรายแบบอารยเกษตรสู่วิถียั่งยืน จำนวน 346 ไร่ เพื่อบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ ตามลักษณะ “จากนภา ผ่านภูผา เรียบท้องนา สุ่มหานที” ณ ศูนย์เรียนรู้และอนุรักษ์ควายไทยหนองเล็งทราย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา



ประชุมคณะอนุกรรมการนโยบาย และบริหารข้าวแห่งชาติด้านการผลิต ครั้งที่ 1/2567

วันจันทร์ที่ 25 มีนาคม 2567 เวลา 08.30 น. นายชาคริต อินนระ
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน พร้อมด้วย
นายอดิศร ใจชื่น นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ และนางสาวชนม์ชนก
ตั้งตระกูล นักวิชาการเกษตรชำนาญการ เข้าร่วมประชุม
คณะอนุกรรมการนโยบายและบริหารข้าวแห่งชาติด้านการผลิต
ครั้งที่ 1/2567 ณ ห้องประชุมธารทิพย์ 01 กรมชลประทาน
สามเสน โดยมี ร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมสืบสานประเพณีสงกรานต์ ประจำปี 2567

วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (กนผ.) ร่วมพิธีรดน้ำขอพร เนื่องในเทศกาลสงกรานต์ ณ ห้องประชุม 2801 อาคาร 2 กรมพัฒนาที่ดิน





กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน รับรางวัล เนื่องในวันสถาปนากรมพัฒนาที่ดิน 61 ปี

วันพฤหัสบดี ที่ 23 พฤษภาคม 2567 กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดงานวันสถาปนากรมพัฒนาที่ดิน ครบรอบ 61 ปี “พัฒนาที่ดิน เกษตรทำกินอย่างยั่งยืน” และมีพิธีมอบรางวัล โดยกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ได้รับ 3 รางวัล ได้แก่

1. รางวัลองค์กรคุณธรรมต้นแบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดย นายันทพล หองหารพิทักษ์ เป็นผู้รับมอบรางวัล

2. นายพิสิษฐ์ พานิช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ รับรางวัลเชิดชูเกียรติผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมดีเด่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

3. นายณัฐภาส ศรีเลิศ เศรษฐกรชำนาญการ รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 ผลงานวิชาการดีเด่น ประจำปี 2566 สาขานโยบาย เศรษฐกิจสังคม และการบริหารจัดการภาครัฐ



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน นำเสนอผลงานนิทรรศการวันสถาปนา
กรมพัฒนาที่ดิน ครบรอบ 61 ปี

“ผลสัมฤทธิ์ นวัตกรรมพัฒนาที่ดิน ต่อการสร้างรายได้เกษตรกรอย่างยั่งยืน”



วันศุกร์ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 เวลา 08.30 น.
นายชาคริต อินนะระ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
พร้อมด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกลุ่ม หัวหน้าฝ่าย และเจ้าหน้าที่
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคล
สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2567
โดยมีนายปราโมทย์ ยาใจ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นประธาน
ในพิธี พร้อมทั้งนำคณะผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่
กรมพัฒนาที่ดิน



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคล
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2567

ร่วมร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี และเพลงสดุดีจอมราชา โดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อแสดงความจงรักภักดี และสำนึก
ในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี จากนั้นได้ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคล ณ ห้องประชุม 2801
อาคาร 2 ชั้น 8 กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567





วันที่ 3-4 มีนาคม 2567 กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงานโครงการสัมมนาเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ภารกิจ และผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาคี ในหัวข้อ “3 ปี สคทช. พัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการที่ดิน ประชาชนอยู่กินยั่งยืน” ณ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา แจ้งวัฒนะ





ข้าราชการ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน เข้าร่วมประชุมเครือข่ายดินดำระหว่างประเทศ International Symposium on Sustainable Utilization of Black Soils และ 5th Workshop of International Network of Black Soils (INBS) ณ เมืองฉางชุน มณฑลจี๋หลิน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 9-11 กรกฎาคม 2567



นายทศน์ศว์ รัตนแก้ว รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการสำรวจการใช้ที่ดินด้วยเทคโนโลยีระยะไกล ประธานคณะทำงานย่อยการจัดทำแนวทางการจัดการดินดำอย่างยั่งยืน พร้อมด้วย นางณฐมน ผ่องแผ้ว นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ เลขานุการคณะทำงานย่อยการจัดทำแนวทางการจัดการดินดำอย่างยั่งยืน ผู้แทนจากกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (กนผ.) และนางสาวศันสนีย์ อธิวุฒาสัน ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อการเกษตร กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน (กวจ.) ตัวแทนประเทศไทยในการเสนอผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานฯ เข้าร่วมการประชุม International Symposium on Sustainable Utilization of Black Soils และ 5th Workshop of International Network of Black Soils (INBS) โดยได้นำเสนอผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2566 เรื่อง โครงการการบริหารจัดการข้อมูลดินดำ (Black Soil) ของประเทศไทยเพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ในที่ประชุมเครือข่ายดินดำระหว่างประเทศในครั้งนี้

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน เข้าร่วมกิจกรรมพิธีส่งมอบน้ำหมักชีวภาพ พด.6
สำหรับครัวเรือนและสิ่งแวดลอม





กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมประชุมการมอบนโยบายการดำเนินงานจังหวัดชัยนาท
ของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และขับเคลื่อนงานพัฒนาที่ดิน
สู่ฐานการผลิตที่ยั่งยืน (ชัยนาทโมเดล)



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน นำเสนอผลงาน เนื่องในโอกาสการมอบนโยบายของ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอนุชา นาคาศัย)





ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การปรับปรุงกระบวนการของหน่วยงาน กรมพัฒนาที่ดิน
ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 12 - 13 กุมภาพันธ์ 2567
ณ โรงแรม เบสท์ เวสเทิร์น พลัส แวนด้า แกรนด์ จังหวัดนนทบุรี

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การปรับปรุงกระบวนการของหน่วยงาน
กรมพัฒนาที่ดิน ครั้งที่ 1” ระหว่างวันที่ 12 - 13 กุมภาพันธ์ 2567
ประชุม ณ ห้องประชุมแวนด้า แกรนด์บอลรูม บี โรงแรมเบสท์ เวสเทิร์น
พลัส แวนด้า แกรนด์ จังหวัดนนทบุรี





กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ร่วมประชุมหารือกับ NECTEC โครงการวิจัย :
การจัดทำฐานข้อมูลพืชเศรษฐกิจข้าวและอ้อยด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อขอ
สนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568





กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน จัดประชุมหารือ เรื่อง “การจัดทำข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ”

วันอังคารที่ 18 มิถุนายน 2567 นายชาคริต อินนะระ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน เป็นประธานการประชุมหารือ “การจัดทำข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ” โดยมีนายันทพล หนองหารพิทักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดิน นางสาวพิมพ์พร พรพรหมินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ พร้อมด้วยผู้แทนจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้แทนจากกรมส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินชั้น 6 กรมพัฒนาที่ดิน

ซึ่งการประชุมครั้งนี้เพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานการจัดทำข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจหลัก 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สับปะรด ทุเรียน มะพร้าว เงาะ กาแฟ ข้าวโพด มังคุด และลำไย ร่วมกับหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัย ถูกต้อง และเป็นเอกภาพ ร่วมทั้งใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน จัดทำนโยบายทางเลือกการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาห้วยกระเสียว

วันศุกร์ที่ 22 มีนาคม 2567 นายันทพล หนงหารพิทักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน หัวหน้าแผนโครงการวิจัย โครงการแผนการจัดการทรัพยากรดินและน้ำเพื่อควบคุมการเกิดตะกอนดินและบริหารอ่างเก็บน้ำและพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งระบบให้เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาลุ่มน้ำสาขาห้วยกระเสียว ดำเนินงานจัดทำนโยบายทางเลือกการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่

พร้อมด้วยนายธิเบต คงนาวัง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี นายพิสิษฐ์ พานิช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นายณัฐภาส ศรีเลิศ เศรษฐกรชำนาญการ ร่วมกับนักวิจัยภายใต้โครงการของกรมพัฒนาที่ดิน และจากกรมชลประทาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ในการสร้างนโยบายมาตรการ เพื่อจัดการทรัพยากรน้ำในอ่างเก็บน้ำและทางน้ำชลประทาน ณ ห้องประชุม E07 อาคารศูนย์อัจฉริยะเพื่อการพัฒนาที่ดิน





ร่วมประชุมกับคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันพุธที่ 10 มกราคม 2567 นายบัณฑิต หนองหารพิทักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน พร้อมด้วย นางสาวพิมพ์ลีย นวลละออง ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ดินถล่มทับถมบ้านเรือนประชาชนในพื้นที่จังหวัดยะลา โดยมี นายอภิชาติ ศิริสุนทร ประธานคณะกรรมการ เป็นประธานการประชุม ณ ห้องประชุม N 409 ชั้น 4 อาคารรัฐสภา





ประชุมคณะอนุกรรมการวางแผน และติดตามการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษภัยพิบัติด้านการเกษตร

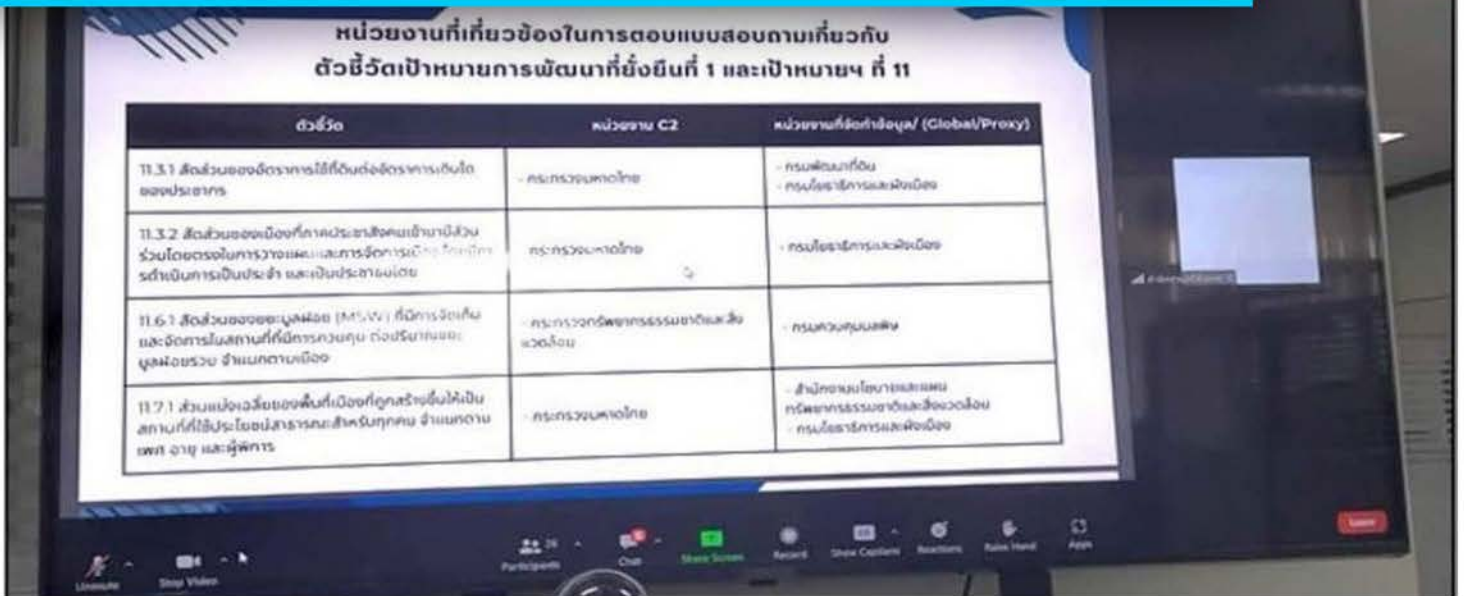
วันจันทร์ที่ 30 ตุลาคม 2566 นายณัฏฐพล หนองหารพิทักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน เป็นผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน เข้าร่วมประชุมคณะอนุกรรมการวางแผน และติดตามการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษภัยพิบัติด้านการเกษตรครั้งที่ 2/2566 ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ห้อง 134-135) โดยมี

นายเศรษฐเกียรติ กระจ่างวงษ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานการประชุม การประชุมครั้งนี้เพื่อรับทราบสภาพอากาศ สถานการณ์น้ำ การบริหารจัดการน้ำ สถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร การให้ความช่วยเหลือ และเพื่อพิจารณา (ร่าง) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตร ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2566/67





นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดินเข้าร่วมประชุมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์



วันศุกร์ที่ 26 มกราคม 2567 นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดินและนางสาวสลิลา เอี่ยมอิทธิพล นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ เข้าร่วมประชุมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ตัวชี้วัด 1.4.1 1.4.2 11.1.1 11.2.1 11.3.1 11.3.2 11.6.1 และ 11.7.1) ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Meeting) ณ ห้องประชุมกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน จัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร
กรมพัฒนาที่ดินและกรมชลประทาน แก้ปัญหาเชิงพื้นที่ทุกมิติ



โครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ระหว่างวันที่ 26-28 มิถุนายน 2567 ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือสวก. โดยมี นายันทพล หองหารพิทักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน เป็นผู้อำนวยการโครงการฯ และบูรณาการความร่วมมืองานวิจัย ระหว่างกรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร และสำนักงานปรมานูเพื่อสันติ มีผู้เข้าร่วม การอบรม จำนวน 57 คน ณ จันทรธาราวิลล่า อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับเกียรติเปิดการอบรมฯ โดยดร.อาทิตย์ สุขเกษม รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินด้านวิชาการ





กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ลงพื้นที่ ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทราในกิจกรรมวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ของตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันอังคารที่ 9 กรกฎาคม 2567 นายชาคริต อินนระ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน พร้อมด้วยนางสาวกรรณิศา สฤกษ์ศิริ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน และเจ้าหน้าที่จากกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินลงพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา ในการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล ปีงบประมาณ 2567 กิจกรรมวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ของตำบลเกาะขนุน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเข้าร่วมรับฟังและสอบถามประเด็นปัญหา ความต้องการ พร้อมทั้งแนวทางแก้ไข ปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่โดยมีนายกำปนาท ชูสุวรรณ นายก อบต. เกาะขนุน เป็นประธานการประชุม และเจ้าหน้าที่จากกรมประมง กรมปศุสัตว์ ผู้แทนชุมชนและเกษตรกรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลต่อไป



พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงทางวิชาการ (MOU) ระหว่างกรมพัฒนาที่ดิน และบริษัทพาสโค (ประเทศไทย) จำกัด



วันศุกร์ที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 กรมพัฒนาที่ดิน เข้าร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับบริษัทพาสโค (ประเทศไทย) จำกัด โดยมี นายอนุวัตร โพธิ์นาม รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ด้านปฏิบัติการ พร้อมด้วย นายนันทพล หนองหารพิทักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบาย และแผนการใช้ที่ดิน ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลง

ความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับนายฮิเดอากิ ทากาซากิ ประธานกรรมการผู้จัดการบริษัทพาสโค (ประเทศไทย) จำกัด และคุณกฤษฎา เพ็ชรเสน ผู้จัดการโครงการบริษัทพาสโค (ประเทศไทย) จำกัด เพื่อร่วมกันดำเนินโครงการสาธิตการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและพืชผลทางการเกษตรของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดาวเทียมด้วย AI พร้อมด้วยตัวแทนจาก กรมพัฒนาที่ดิน บริษัทพาสโค (ประเทศไทย) จำกัด และแขกผู้มีเกียรติ ร่วมเป็นสักขีพยานในการลงนามบันทึกข้อตกลงทางวิชาการ ในครั้งนี้



การประชุมวิชาการกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี 2567
ระหว่างวันที่ 21-23 สิงหาคม 2567



ที่ปรึกษา

นายปราโมทย์ ยาใจ

อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

นายอนุวัชร โพธินาม

รองอธิบดีด้านปฏิบัติการ

นายอาทิตย์ ศุขเกษม

รองอธิบดีด้านวิชาการ

นางสาวสมิตรา วัฒนา

รองอธิบดีด้านบริหาร

บรรณาธิการ

นายชาคริต

อินนะระ

นายฉันทพล หนองหารพิทักษ์

นายทศนัศว์ รัตนแก้ว

นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย

นายพิสิษฐ์ พานิช

นางสาวอมรรรัตน์ สระเพ็ชร

นางสาวกรรณิศา สฤกษ์ศิริ

นางสาวพิมพ์พร พรพรหมินทร์

นางสาวพิมพ์ลัย นวลละออง

นางสาววัลยา บุญเลิศ

นายธนกฤต ผลเกลี้ยง

นางสาวปรักมาศ อัมเอบ

นางสาววรรณุช อิงค์โรจน์ฤทธิ์

นายณัฐภาส ศรีเลิศ

นางสาวพิชชาพร วัฒนสมบัติ

และเจ้าหน้าที่กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทรศัพท์ 0 2579 2270 โทรสาร 0 2579 2270 โทรสายด่วน 1760